

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος "Εβδομος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι, φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἶναι ἰτησιαί.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

8 Ἀπριλίου 1879

Σφραγὶς τῆς Ἑθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπεζῆς ἐπὶ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ κατωτέρω ἐγγράφου. Χάριν δὲ τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν σημειοῦμεν τὰ ἐξῆς περὶ τῆς Τραπεζῆς ταύτης: Διὰ ψήφισματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς 2 φεβρουαρίου 1828 συνεστήθη «Ἑθνικὴ Χρηματιστικὴ Τράπεζα.» Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐνεκρίθη παρὰ τῆς ἐν Ἀργεὶ Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, συνεπεία δὲ τῆς ἐγκρίσεως ταύτης ἐξεδόθη τὴν 3 φεβρουαρίου 1830 ἕτερον ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου ὁρίσαν τὸ κεφάλαιον τῆς Τραπεζῆς εἰς 6492 μετοχὰς (ἀνὰ 500 φοίνικας ἐκάστην), καὶ τὸν χρόνον τῆς διαρκείας αὐτῆς ἐπὶ πέντε ἔτη, ἥτοι μέχρι τῆς 1 ἀπριλίου 1835. Ἡ Τράπεζα αὕτη μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἔπαυσε τὰς ἐργασίας της, ἥτοι εὐθὺς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κυβερνήτου.

Σ. τ. Δ.

* *

Ἄρ. 41. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἡ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπεζῆς
Ἐπιτροπὴ

Πρὸς τὸν Κύριον Ἀντώνιον Μ. Ἀντωνόπουλον,
εἰς Τεργέστην.

Παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξουχότητος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐμετρήθησαν εἰς τὴν Ἑθνικὴν χρηματιστικὴν Τράπεζαν γρόσια πέντε χιλιάδες, ἀρ. 5000, ἀφιερωθέντα παρ' ἡμῶν, τὰ ὅποια κατεγράφησαν εἰς τὰς βίβλους τοῦ ἔθνους, εἰς μνημόσυνον τῆς ἀγαθοεργίας σας. Δεχόμενοι λοιπὸν τὴν παροῦσαν ὡς τεκμήριον τῆς εἰς τοῦτο εὐαρεστησεως τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπεζῆς
Ἐπιτροπὴ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Α. ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ

Γ. ΣΤΑΥΡΟΣ.

Ἐν Αἰγίνῃ, τὴν 30 Μαρτίου 1828.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνίχθαι· ἰδὲ σελ. 193.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Ἐν ᾧ ὁ Πονηρίδης λαλεῖ περισσότερον ἰσῶς
τοῦ δέοντος.

Ὁ Φίξ ἀνεῦρε μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐπὶ τῆς
προκυμαίας τὸν Πονηρίδην, ὅστις περιεφέρετο

ΤΟΜΟΣ Ζ΄—1879.

ἀσκόπως καὶ ἐθεώρει, διότι δὲν ἐνόμιζεν ὅτι εἶ-
χεν ὑποχρέωσιν καὶ αὐτὸς νὰ μὴ θεωρῇ.

— Λοιπὸν, φίλε μου, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Φίξ
πλησιάζων, ἐπεθεωρήθη τὸ διαβατήριόν σας;

— Ἄ! σεῖς εἴσθε, κύριε· ἀπάντησεν ὁ γάλ-
λος. Εὐχαριστῶ. Εἵνεθα ἐν τάξει.

— Καὶ περιεργάζεσθε τὸν τόπον;

— Μάλιστα. Ἀλλὰ ἡμεῖς πηγαίνομεν τόσον
γρήγορα, ὥστε μοῦ φαίνεται ὅτι ταξιδεύω εἰς
τῶναιρόν μου. Εἵμεθα λοιπὸν εἰς τὸ Σουέζ;

— Εἰς τὸ Σουέζ.

— Εἰς τὴν Αἴγυπτον;

— Εἰς τὴν Αἴγυπτον, μάλιστα.

— Καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἐπομένως;

— Βέβαια.

— Εἰς τὴν Ἀφρικὴν! Ἐπανελάθεν ὁ Πονη-
ρίδης. Ἀκόμη δὲν τὸ πιστεύω. Φαντασθῆτε, κύ-
ριε... Ἐνόμιζα ὅτι δὲν θὰ ὑπάγωμεν μακρύ-
τερα ἀπὸ τοὺς Πακισίους, καὶ ὅμως μόλις κα-
τάρθωσα νὰ ἰδῶ τὴν θαυμαστὴν αὐτὴν μητρό-
πολιν ἀπὸ τὰς ἑπτὰ τὸ πρωὶ ἕως τὰς ὀκτῶ καὶ
σαράντα λεπτὰ, μεταξὺ τοῦ βορείου σταθμοῦ καὶ
τοῦ σταθμοῦ τῆς Λυών, ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ γυαλιὰ
τῆς ἀμάξης, καὶ ἐνῶ ἔβρεχε 'σάν καταβρόχτης.
Λυπούμαι, λυπούμαι πολὺ! Ἦθελα νὰ ξαναἰδῶ
τὰ κοιμητήρια τοῦ Περ-Λασαιζ καὶ τὰ Ἡλύσια.

— Εἴσθε λοιπὸν πολὺ βιαστικοί; ἠρώτησεν
ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ.

— Ἐγώ, διόλου· ὁ αὐθέντης μου εἶνε βια-
στικός. Ἀλήθεια, πρέπει ν' ἀγοράσω κάλτσαις
καὶ ὑποκάμισα. Ἀνεχωρήσαμεν δίχως τίποτε,
μόνον μ' ἓνα σάκκον.

— Ἄν θέλετε, νὰ σὰς ὀδηγήσω εἰς μίαν ἀ-
γοράν, ὅπου θὰ εὔρετε ὅ,τι θέλετε.

— Εἴσθε ἀληθῶς πολὺ εὐγενής, εἶπεν ὁ Πο-
νηρίδης.

Καὶ ἐκίνησαν ἀμφότεροι· ὁ Πονηρίδης ἐλάλει
πάντοτε.

— Πρέπει ὅμως νὰ προσέχω, μὴν τύχη καὶ δὲν
προφθάσω τὸ ἀτμόπλοιον.

— Ἐχετε καιρόν, ἀπάντησεν ὁ Φίξ, μόλις
εἶνε μεσημέρι.

Ὁ Πονηρίδης ἔσυρε τὸ χονδρόν του ὠρολόγιον.

— Καλὲ τί μεσημέρι! ἀνεφώνησεν. Εἶνε ἐν-
νέα καὶ πενήντα δύο λεπτὰ.

— Τὸ ὠρολόγι σας πηγαίνει ὀπίσω, ὑπέλα-
βεν ὁ Φίξ.

— Τὸ ὥρολόγι μου ! Ὁρολόγι οἰκογενειακόν, πού τὸ ἔχω ἀπὸ τὸν προπάππον μου ! Πέντε λεπτά τὸν χρόνον κάμνει διαφοράν. Εἶνε σωστὸν χρονόμετρον.

— Ἐννοῶ τί τρέχει, ἀπήντησεν ὁ πράκτωρ. Ἐφυλάξατε τὴν ὥραν τοῦ Λονδίνου, ἡ ὁποία εἶνε δύο περίπου ὥρας ὀπίσω ἀπὸ τὴν ὥραν τοῦ Σουέζ. Πρέπει εἰς κάθε τόπον νὰ κανονίζετε τὸ ὥρολόγι σας.

— Ἐγὼ νὰ πειράζω τὸ ὥρολόγι μου ! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης. Ποτέ !

— Πλὴν τότε δὲν θὰ συμφωνῇ μὲ τὸν ἥλιον.

— Τόσον τὸ χειρότερον διὰ τὸν ἥλιον, κύριέ μου. Αὐτὸς θὰ πταίῃ !

Καὶ ὁ χρηστὸς νέος ἀπέθηκε μεγαλοπρεπῶς τὸ ὥρολόγιον εἰς τὸν κόλπον του.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Φίξ τῷ εἶπε :

— Ἐφύγετε λοιπὸν μὲ πολλὴν βίαν ἀπὸ τὸ Λονδίνον ;

— Ἄλλο τίποτε ! Τὴν περασμένην τετάρτην, εἰς τὰς ὀκτὼ τὸ βράδυ, ἔρχεται ἔξαφνα ὁ κύριος Φόγ ἀπὸ τὸν σύλλογον του, ἔξω ἀπὸ τὸ συνειθισμένον, καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας ἐφεύγαμεν.

— Καὶ ποῦ πηγαίνει ὁ αὐθέντης σου ;

— Τραβᾷ ἐμπρός ! Κάμνει τὸν γύρον τοῦ κόσμου.

— Τὸν γύρον τοῦ κόσμου ! ἀνέκραξεν ὁ Φίξ.

— Μάλιστα ! εἰς ὀγδοῇκτα ἡμέρας. Ἐστοιχημάτισε, λέγει, ἀλλὰ, νὰ σὰς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν τὸ πιστεύω. Δὲν ἔχει νόημα. Κάτι ἄλλο πρέπει νὰ ᾔνε.

— Ἄ ! παρὰ ξένος ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ κύριος Φόγ.

— Ἐτσι μοῦ φαίνεται.

— Εἶνε πλούσιος ;

— Χωρὶς ἄλλο, καὶ τραβᾷ μαζὺ του ἕνα σωρὸν χρήματα εἰς χαρτονομίσματα ὀλοκαίνουργα. Κ' ἐξοδεύει ! Ἰδοῦ, παραδείγματος χάριν ὑπεσχέθη ἀρκετὰ χονδρὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν μηχανικὸν τῆς *Μογγολίας*, ἂν φθάσωμεν πολὺ πρότερον εἰς τὴν Βομβάην.

— Καὶ τὸν γνωρίζεις πρὸ καιροῦ τὸν αὐθέντην σου ;

— Ἐγὼ ; ἐμβῆκα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τὴν ἡμέραν ποῦ ἀνεχώρησαμεν.

Φαντάζεται τις εὐκόλως τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀπαντήσεων τούτων ἐπὶ τοῦ ἱκανῶς ἤδη ἐξηγμένου πνεύματος τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος.

Ἡ ταχέια ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησις, μικρὸν μετὰ τὴν κλοπὴν, ἡ παρὰ τοῦ ὑποπτοῦ κομιζομένη μεγάλη χρηματικὴ ποσότης, ἡ πρὸς μακρυνὰς χώρας σπουδὴ, ἡ πρόφασις παραδόξου στοιχήματος, πάντα ταῦτα ἐπεκύρουν καὶ ἔπρεπε νὰ ἐπικυρώσωσι τὰς ἰδέας τοῦ Φίξ. Κατώρθωσε νὰ εἴπῃ καὶ ἄλλα. ὁ γάλλος, καὶ ἀπέκτινεν τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ ὑπὸ τῆς οὐδόλως ἐγνώριζε τὸν κύριόν του, ὅτι αὐτὸς ἔξῃ με-

μονωμένος ἐν Λονδίῳ, ὅτι ἐλέγετο πλούσιος χωρὶς νὰ ᾔνε γνωστὴ ἡ πηγὴ τοῦ πλούτου του, ὅτι ἦτο ἄνθρωπος μυστηριώδης καὶ ἄλλα πολλά. Συνάμα δ' ἐβεβαιώθη, ὅτι ὁ Φόγ δὲν ἀπέβαινε εἰς Σουέζ, ἀλλὰ μετέβαινε πραγματικῶς εἰς Βομβάην.

— Εἶνε μακράν ἡ Βομβάη ; ἠρώτησεν ὁ Πονηρίδης.

— Ἀρκετὰ μακράν, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος. Ἐχετε ἀκόμη δέκα ἡμερῶν θάλασσαν.

— Καὶ ποῦ πέφτει ἡ Βομβάη ;

— Εἰς τὰς Ἰνδίας.

— Εἰς τὴν Ἀσίαν ;

— Ἐννοεῖται.

— Διάβωλε ! Αὐτὸ πολὺ μὲ στενοχωρεῖ, συλλογίζομαι τὸ γὰρ. . .

— Ποῖον γὰρ ;

— Ποῦ ἐλησμόνησα νὰ σβύσω, καὶ καίει τώρα εἰς λογαριασμὸν μου. Θέλω δύο σελίνια κάθε εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, δηλαδή ἐξ πέννας περισσότερον ἀπὸ τὸν μισθόν μου, καὶ ἐννοεῖτε, ὅτι ὅσον περισσότερον τραβᾷ τὸ ταξεῖδι. . .

Ἐννόησεν ὁ Φίξ περὶ τίνος ἐπρόκειτο ; Δὲν εἶνε πιθανόν, διότι δὲν ἤκουε πλέον, καὶ ἀπεφάσιζεν ἤδη τί νὰ πράξῃ. Εἶχον φθάσει ἀμφότεροι εἰς τὴν ἀγοράν· ἀλλ' ὁ Φίξ ἀφῆκε τὸν σύντροφόν του ν' ἀγοράσῃ τ' ἀναγκαζοῦντα εἰς αὐτόν, τῷ ἐσύστησε νὰ μὴ ὑστερήσῃ τοῦ ἀτμοκινήτου, καὶ ἐπανῆλθε δρομαῖος εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀγγίλου προξένου.

Πεποιήσιν πλέον ἔχων σταθεράν, εἶχεν ἀναλάβει πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀπάθειαν.

— Κύριε, εἶπεν εἰς τὸν πρόξενον, δὲν ἀμφιβάλλω πλέον. Τὸν ἔχω εἰς τὰς χεῖράς μου, τὸν φίλον. Ἰπακρίνεται τὸν μονομανῆ, ὅστις θέλει νὰ κάμῃ τὸν γύρον τοῦ κόσμου εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας.

— Τότε εἶνε τετραπέρατος ἄνθρωπος, ὑπέλαβεν ὁ πρόξενος, καὶ σκοπὸν ἔχει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Λονδίνον, ἀφοῦ ἀποπλανήσῃ ὅλας τὰς ἀστυνομίας τῶν δύο κόσμων.

— Θὰ τὸ ἰδοῦμεν αὐτό, ἀπήντησεν ὁ Φίξ.

— Μήπως ὅμως ἀπατάσθε ; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ πρόξενος.

— Διόλου.

— Ἀλλὰ διατί λοιπὸν αὐτὸς ὁ κλέπτης ἤθελε καὶ καλὰ νὰ βεβαιώσω διὰ τῆς ἐπιθεωρήσεως, ὅτι διέβη ἀπὸ τὸ Σουέζ ;

— Διατί ; Δὲν ἠξέυρω, κύριε πρόξενε, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, ἀλλ' ἀκούσατέ με.

Καὶ διηγήθη ἐν ὀλίγοις τὰ κυριώτερα τῆς μετὰ τοῦ Πονηρίδου συνομιλίας του.

— Πραγματικῶς, εἶπεν ὁ πρόξενος, ὅλαι αἱ ἐνδείξεις εἶνε ἐναντίον του. Καὶ τί θὰ κάμετε λοιπὸν ;

— Θὰ στείλω τηλεγράφημα εἰς τὸ Λονδίνον.

ζητῶν κατεπειγόντως νὰ μοῦ σταλῇ ἔνταλμα συλλήψεως εἰς τὴν Βομβάην, ἔπειτα θὰ ἐπιβιβασθῶ εἰς τὴν *Μογγολίαν*, θὰ παρακολουθῶ τὸν κλέπτην μου ἕως τὰς Ἰνδίας, καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ ἀγγλικῆς ἐδάφους, θὰ τὸν πλησιάσω εὐγενῶς μὲ τὸ ἔνταλμα εἰς τὴν χεῖρα, καὶ μὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ τραχήλου του.

Ταῦτα εἰπὼν ψυχρότατα ὁ Φίξ, ἀπεχαιρέτισε τὸν πρόξενον, καὶ μετέβη εἰς τὸ τηλεγραφεῖον. Ἐκεῖθεν δὲ ἀπέστειλε πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας τοῦ Λονδίνου τὸ γνωστὸν ἤδη τηλεγράφημα.

Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ Φίξ, κρατῶν τὴν ἐλαφράν του ἀποσκευὴν καὶ φέρων ἄλλως ἱκανὸν χρηματικὸν ἐφόδιον, ἐπεβίβαστο εἰς τὴν *Μογγολίαν*. Μετὰ μικρὸν δὲ τὸ ταχύπλοον διέσχισεν ὁλοταχῶς τὰ κύματα τῆς Ἐρυθρᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὅπου ἡ Ἐρυθρὰ καὶ ἡ Ἰνδικὴ θάλασσα εὐνοοῦσι τὰ σχέδια τοῦ Φιλῆα Φόγ.

Τὸ μεταξὺ Ἄδεν καὶ Σουέζ διάστημα εἶνε ἀκριβῶς χιλίων τριακοσίων δέκα μιλίων, καὶ τὰ ἀτμοκίνητα τῆς Ἐταιρίας ὑποχρεοῦνται νὰ διατρέχωσιν αὐτὸ ἐντὸς ἑκατὸν τριάκοντα ὀκτὼ ὥρων. Ἀλλ' ἡ *Μογγολία* ἐθέρμαινε ἀνενδότως, καὶ ἡ πορεία τῆς ἐμελλε βεβαίως νὰ προλάβῃ τὴν τεταγμένην ὥραν.

Οἱ πλείστοι τῶν ἐν Βρινδηςίῳ ἐπιβιβασθέντων κατευθύνοντο εἰς Ἰνδίας. Οἱ μὲν μετέβαινον εἰς Βομβάην, οἱ δὲ εἰς Καλκούταν, ἀλλὰ διὰ Βομβάης, διότι ἀφ' ἧς ὁ σιδηρόδρομος διασχίζει κατὰ πλάτος πᾶσαν τὴν Ἰνδικὴν χερσόνησον, δὲν εἶνε πλέον ἀναγκαῖος ὁ περίπλους τῆς Σεϋλῶνος.

Μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τῆς *Μογγολίας* ἦσαν πολλοὶ ἀνώτεροι δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ἀξιωματικοὶ παντὸς βαθμοῦ. Τούτων δὲ οἱ μὲν ἀνῆκον εἰς τὸν κυρίως βρετανικὸν στρατὸν, οἱ δὲ διώκουν ἐγγύρῃ σιπαίων στίφη, καὶ πάντες εἶχον μισθοὺς ἀδροτάτους, ὥς ὅτε κατέβαλλεν αὐτοὺς ἡ Ἐταιρία τῶν Ἰνδιῶν.

Ἦτο λοιπὸν εὐάρεστος ὁ ἐπὶ τῆς *Μογγολίας* βίος, ἐν μέσῳ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων καὶ τινων νέων Ἀγγλων, οἵτινες, ἑκατομμύρια μεθ' αὐτῶν φέροντες, ἀπῆρχοντο μακράν εἰς ἴδρυσιν ἐμπορείων. Ὁ προμηθευτὴς, ἔμπιστος τῆς Ἐταιρίας ὑπάλληλος, καὶ πᾶσις τοῦ κυβερνήτου ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἐτέλει μεγαλοπρεπῶς τὸ ἔργον του. Κατὰ τὸ πρόγευμα τῆς πρωῒας, τὸ ἄριστον τῆς δευτέρας ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, τὸ γεῦμα τῆς πέμπτης καὶ ἡμισείας καὶ τὸ δεῖπνον τῆς ὀγδόης αἱ τράπεζαι ἐκάμπτοντο ὑπὸ τὰ νωπὰ κρέατα καὶ τὰς παροψίδας, αἱ ἐχορήγουν τὰ σφαγεῖα καὶ τὰ μαγειρεῖα τοῦ ἀτμοκινήτου. Αἱ ὀλίγαι ἐπιβάτιδες ἡλλασσον ἔνδυμα δις τῆς ἡμέρας. Ἐμουσουργοὺν, καὶ ἐχόρευον μάλιστα, ὁσάκις ἡ θάλασσα τὸ ἐπέτρεπεν.

Ἀλλ' ἡ Ἐρυθρὰ εἶνε ἰδιότροπος καὶ πολλάκις κακὴ, ὥς πάντες οἱ στενοὶ καὶ μακροὶ κόλποι. Ὅσάκις ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἀπὸ τῆς ἀσιατικῆς ἢ τῆς ἀφρικανικῆς ὁχθῆς, ἡ *Μογγολία*, μακρὰ ἐλικοκίνητος ἄτρακτος, ἐπλήττετο ἐκ τοῦ πλάγιου καὶ διατοίχει φοβερώς. Αἱ κυρίαι τότε ἠφανίζοντο, τὰ κλειδοκύμβαλα εἰσῶν καὶ κατέπαυον συγχρόνως οἱ χοροὶ καὶ τὰ ἄσματα. Καὶ ὅμως ἐναντίον τῆς λαίλαπος καὶ τοῦ σάλου, τὸ ἀτμοκίνητον ἐχώρει ταχὺ πρὸς τὸ στενὸν τοῦ Βαβέλ Μανδέβ, ὠθούμενον ὑπὸ τῆς κραταιᾶς αὐτοῦ μηχανῆς.

Τί ἐπραττεν ἐν τούτοις ὁ Φιλῆας Φόγ ; Θὰ ὑποθέσῃ τις ἴσως, ὅτι ἀνήσυχος καὶ ἀγωνιῶν, ἀνελογίζετο τὰς ἐμποδιζούσας τὴν πορείαν τοῦ πλοίου μεταβολὰς τοῦ ἀνέμου, τὰ ἄτακτα τοῦ σάλου ἄλματα, ἅτινα ἠπέλουν νὰ βλάψωσι τὴν μηχανήν, καὶ πᾶσαν τέλος δυνατόν ναυσιβλάβειαν, ἐξ ἧς θὰ ἠναγκάζετο μὲν ἡ *Μογγολία* ν' ἀνακόψῃ τὸν πλοῦν τῆς, θὰ ἐματαιοῦτο δὲ παντελῶς ἡ ἰδία αὐτοῦ ὁδοιπορία.

Οὐδόλως ἤ, ἂν ἀνελογίζετο ταῦτα πάντα, δὲν ἐφαίνετο καὶ ὅτι τὰ ἐσκέπτετο. Ἦτο πάντοτε ὁ ἀπαθὴς καὶ ἀτάραχος ἐταῖρος τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου, ὃν οὐδὲν τυχαῖον γεγονὸς ἢ ἀτύχημα ἐξέπληττεν ἢ κατέβαλλε. Συνεκινεῖτο ὅσον καὶ τὰ χρονόμετρα τοῦ πλοίου. Οὐδέποτε δ' ἀναβαίνων ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, οὐδεμίαν ἐφαίνετο διαθέσιν ἔχων νὰ θεωρήσῃ τὴν τοσοῦτον πλήρη ἀναμνήσεων Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ τῆς πρώτης ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Οὔτε τὰς περιέργους πόλεις ἀνέβαινε νὰ παρατηρήσῃ δι' ὧν ἦτο κατέσπαρμένη ἡ ἐκατέρωθεν ὁχθὴ, καὶ ὧν ἡ γραφικὴ καταγραφή ἔστιζε πολλάκις τὸν ὀρίζοντα· οὔτε τοὺς κινδύνους καὶ τοῦ Ἀραβικοῦ ἐκείνου κόλπου ἀνελογίζετο, περὶ οὗ μετὰ φρίκης ἐλάλησαν οἱ παλαιοὶ γεωγράφοι, ὁ Στράβων, ὁ Ἀρρίανός, ὁ Ἀρτεμίδωρος καὶ ὁ Ἐδρίσης, καὶ ὃν οὐδέποτε διέπλεον ἄλλοτε οἱ ναυτιλλόμενοι χωρὶς ἱλαστηρίων σπονδῶν.

Τί λοιπὸν ἐπραττεν ὁ παράδοξος ἐκεῖνος ἀνὴρ, φυλακισμένος ἐντὸς τῆς *Μογγολίας* ; Ἐν πρώτοις ἔτρωγε τετράκις τῆς ἡμέρας, χωρὶς οἷοςδήποτε τοῦ πλοίου σάλος νὰ ταραττῇ τὴν θαυμασίαν του μηχανήν. Εἶτα δὲ ἐπαίζεν οὐίστ.

Μάλιστα ! Εἶχεν εὖρει συμπαίκτηρας ἐμμανεῖς ὡς αὐτός· εἰσπράκτορά τινα, μεταβαλόντα εἰς τὴν ἐν Γόα θέσιν του, τὸν αἰδεσιμώτατον ἱερέα Δέκιμον Σμίθ, ἐπανερχόμενον εἰς Βομβάην, καὶ ὑποστράτηγόν τινα τοῦ ἀγγλικῆς στρατοῦ, ἐπιστρέφοντα εἰς τὸ ἐν Βεναρὲς σῶμά του. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἐπιβάται εἶχον ὅσῃν καὶ ὁ κ. Φόγ μανίαν πρὸς τὸ οὐίστ, καὶ ἐπαίζον ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους, σιωπηλοὶ ὡς ἐκεῖνος.

Ὡς πρὸς τὸν Πονηρίδην, ἡ ναυτία τῷ ἦτο ἀγνωστος, καὶ, κατέχων μικρὸν τινα κατὰ τὴν

πρώτον θάλαμον, ἔτρωγεν ἐπίσης εὐσυνειδήτως. Πρέπει δὲ νὰ ῥηθῇ, ὅτι ἡ περιοδεία αὐτῆ, οὕτω γινομένη, δὲν τὸν δυσχερῆσαι πλέον. Ὑποταχθεὶς εἰς τὴν μοῖραν, καλῶς δὲ τρεφόμενος καὶ κατοικῶν, ἔβλεπε τόπους ἀγνώστους, καὶ ἔτρεφεν ἄλλως τὴν ἐνδόμυχον ἐλπίδα, ὅτι πᾶσα ἐκείνη ἡ ἰδιοτροπία ἤθελε καταλήξει εἰς τὴν Βομβάην.

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀπὸ τοῦ Σουεὺ ἀναχωρήσεως, 29 ὁκτωβρίου, μετὰ πολλῆς αὐτοῦ εὐχαριστήσεως ἀπῆντησεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τὸν ὑποχρεωτικὸν ἐκείνου κύριον, εἰς ὃν εἶχεν ἀποταθῇ ἀποβιβάζόμενος ἐν Αἰγύπτῳ.

— Δὲν ἀπατῶμαι, εἶπε, πλησιάζων καὶ μειδιῶν ἐρασμίως, σεῖς εἴσθε, κύριε, ὅστις εἴχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ κάμετε τὸν ὁδηγὸν εἰς τὸ Σουεὺ.

— Ἀλήθεια! σὲ ἀναγνωρίζω, ἀπῆντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, εἰσαι ὁ ὑπὸ τῆς τοῦ ἰδιοτρόπου ἐκείνου Ἀγγλου...

— Μάλιστα, κύριε...

— Φίξ.

— Κύριε Φίξ, ἐπανελάβεν ὁ Πονηρίδης. Χαίρω πολὺ ὅτι εἴμεθα συνταξιδεύοντες. Καὶ ποῦ πηγαίνετε;

— Εἰς τὴν Βομβάην, ὅπως καὶ σεῖς.

— Λαμπρά! Ἐκάματε ἄλλοτε αὐτὸ τὸ ταξίδι;

— Πολλάκις, ἀπῆντησεν ὁ Φίξ. Εἶμαι πράκτωρ τῆς Ἑταιρίας.

— Τότε λοιπὸν γνωρίζετε τὰς Ἰνδίας;

— Αἶ... βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Φίξ, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ προχωρήσῃ πέραν τοῦ δέοντος.

— Καί... εἶνε περίεργοι αὐταὶ αἱ Ἰνδαί;

— Ὡ πολὺ περίεργοι. Τζαμιά, μιναρέδες, ἐκκλησίαις, παρόδοι, φακίραι, τίγρεις, φεῖδια μεγάλα, βαγιαδέραι... ἀπ' ὅλα αὐτὰ! Ὁ ἔχετε πιστεύω τὸν καιρὸν νὰ περιέλθετε κάπως τὸν τόπον.

— Τὸ ἐλπίζω, κύριε Φίξ. Ἐννοεῖτε, ὅτι ἄνθρωπος μὲ τὰ σωστά του δὲν ἔμπορεῖ αἰωνίως νὰ πηδᾷ ἀπὸ τὸ ἀτμόπλοιο εἰς τὸν σιδηρόδρομον, καὶ ἀπὸ τὸν σιδηρόδρομον εἰς τὸ ἀτμόπλοιο, μὲ τὴν πρόφασιν τάχα νὰ γυρίσῃ τὸν κόσμον εἰς ὁγδοῦντα ἡμέρας. Ἀδύνατον. Ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία θὰ τελειώσῃ χωρὶς ἄλλο εἰς τὴν Βομβάην.

— Καὶ εἶνε καλὰ ὁ κύριος Φόγ; ἠρώτησεν ὁ Φίξ ἀφελέστατα.

— Ἐξαίρετα, κύριε Φίξ. Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον. Τρώγω ἄν πεινασμένος λύκος. Εἶνε ὁ ἄνθρωπος τῆς θαλάσσης, βλέπετε.

— Καὶ ὁ κύριός σου... δὲν ἀναβαίνει, βλέπω, εἰς τὸ κατὰστρωμα...

— Ποτέ. Δὲν εἶνε περίεργος.

— Εὐρεῖς, φίλε μου Πονηρίδη, ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία τοῦ στοιχήματος ἔμπορεῖ νὰ κρύπτῃ

καμμίαν μυστικὴν ἀποστολήν... διπλωματικὴν, παραδείγματος χάριν;

— Τί νὰ σὰς εἰπῶ, κύριε Φίξ; δὲν ἤξεύρω τίποτε, κ' ἔδωκα κατὰ τί, μὰ τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ τὸ μάθω.

Ἀπὸ τῆς συναντήσεως ταύτης πολλάκις συνδιελέχθησαν ὁ Φίξ καὶ ὁ Πονηρίδης. Ὁ τῆς ἀστυνομίας πράκτωρ ἐπεθύμει μὲγάλως νὰ οἰκειωθῇ τὸν ὑπὸ τῆς τοῦ κυρίου Φόγ, ὅπως ὠφεληθῇ ἐν ἀνάγκῃ ἐκ τῆς σχέσεως ταύτης. Τῷ προσέφερε λοιπὸν πολλάκις, ἐν τῷ κυλικίῳ τῆς Μογγολίας ποτήριον ζύθου ἢ βίσκου, ὅπερ ὁ χρηστὸς νέος ἐδέχετο χωρὶς δυσκολίας καὶ ἀνταπέδιδε μάλιστα, ἵνα μὴ φανῇ καθυστέρων, θεωρῶν ἄλλως τὸν Φίξ ὡς ἐντιμότερον εὐπατρίδην.

Ἐν τούτοις τὸ ἀτμοκίνητον προὐχῶς ταχέως. Τὴν 13 ἐφάνη ἡ Μόκκα, περιβαλλομένη τὰ ἡρεπυωμένα τῆς τεῖχης, ὧν ὑπεράνω ἐχλόαζον μεμονωμένοι τινες φοίνικες. Μακρὰν δὲ εἰς τὸ βάθος ἀνειλλίσσοντο εὐρεῖαι καφεοφυτεῖαι. Ὁ Πονηρίδης ἐθεώρησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὴν περίφημον ἐκείνην πόλιν, ἔκρινε δὲ μάλιστα ὅτι τὰ κυλικὰ τῆς τεῖχης καὶ ἡμίπτωτόν τι φρούριον, ὅπερ προσέκειτο εἰς αὐτὰ δίκην λάβῃς, παρῆχον αὐτῇ μεγίστην ὁμοιότητα εἰς ὑπερμεγέθη κυαθίσκον.

Τὴν ἐπομένῃ νύκτα ἡ Μογγολία διέβη τὸ στενὸν τοῦ Βαβέλ-Μανδέβ, οὕτινος τὸ ἀραβικὸν ὄνομα σημαίνει Πύλιν Δακρύων, τὴν ἐπαύριον δὲ, 14, προσωρμίζετο εἰς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τοῦ ὅρμου τοῦ Ἀδεν, ὅθεν ἔμελλε νὰ προμνηθευθῇ ἀνθρακας.

Μέγα καὶ σπουδαῖον εἶνε ζήτημα ὁ ἐπισιτισμὸς οὗτος τῆς καμίνου τῶν ἀτμοκινήτων, τοσοῦτον μακρὰν τῶν κέντρων τῆς παραγωγῆς. Μόνος τῆς Ἰνδικῆς Ἑταιρίας ἡ ἐτησία ἐπὶ τούτῳ δαπάνη ἀνέρχεται εἰς ὀκτακοσίας χιλιάδας λιρῶν. Ἐδέησε πρὸς τοῦτο νὰ ἰδρυθῶσιν ἀποθῆκαι εἰς πλείστους λιμένας, ἡ δὲ τιμὴ τοῦ λιθάνθρακος κατὰ τὰς μεμακρυσμένας ἐκείνας θαλάσσας φθάνει τὰ ὁγδοῦντα φράγκα κατὰ τόνον.

Ἡ Μογγολία εἶχεν ἔτι νὰ διατρέξῃ χίλια ἐξακόσια μίλια μέχρι Βομβάης, καὶ ἔμελλε νὰ μείνῃ τέσσαρας ὥρας ἐν Ἀδεν, ὅπως πληρώσῃ τὰς ἀνθρακοθήκας τῆς. Ἀλλ' ἡ βραδύτης αὕτη, προλελογισμένη ἄλλως, κατ' οὐδὲν ἐτάρασσε τὸ πρόγραμμα τοῦ Φιλέα Φόγ, διότι ἡ Μογγολία ἀντὶ νὰ φθάσῃ εἰς Ἀδεν τὴν πρωτὴν τῆς 15 ὁκτωβρίου ἐφθανε τὴν ἐσπέραν τῆς δεκάτης τετάρτης. Ὑπῆρχε λοιπὸν κέρδος δεκαπέντε ὥρων.

Ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ ὑπὸ τῆς τοῦ ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηράν. Ὁ εὐπατρίδης ἤθελε νὰ θεωρήσῃ τὸ διαβατήριόν του· ὁ δὲ Φίξ ἀπαρτήρητος τὸν ἠκολούθησε. Τῆς ἐπιθεωρήσεως γενομένης, ἐπέστρεψεν ὁ Φιλέας εἰς τὸ πλοῖον, ὅπως ἀναλάβῃ τὸ διακοπὴν οὐίστ.

Ὁ Πονηρίδης ὅμως περιεπλανήθη κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους ἐκείνου Σομανλίδων, Βανιάνων, Παρσιδῶν, Ἰουδαίων, Ἀράβων καὶ Εὐρωπαίων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς εἰκοσιπέντε χιλιάδας κατοίκων τοῦ Ἀδεν. Ἐθαύμασε τὰ ὀχυρώματα τῆς πόλεως, ἅτινα καθιστῶσιν αὐτὴν Γάδειρα τῆς Ἰνδικῆς θαλάσσης, καὶ τὰς μεγαλοπρεπεῖς δεξαμενάς, ὅπου εἰργάζοντο ἔτι οἱ ἄγγλοι μηχανικοὶ, δισχίλια ἔτη μετὰ τοὺς μηχανικοὺς τοῦ βασιλέως Σολομῶντος.

— Περίεργα, περίεργα πράγματα! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Πονηρίδης, ἐπανερχόμενος εἰς τὸ ἀτμόπλοιο. Βλέπω ὅτι δὲν εἶνε ἄσχημον νὰ περιοδεύῃ κανεὶς, ἂν θέλῃ νὰ ἴδῃ νέα πράγματα.

Τὴν ἑκτὴν ἐσπερινὴν ὥραν ἡ Μογγολία ἐπληττε διὰ τῶν πτερυγῶν τῆς ἐλικὸς τῆς τὰ ὕδατα τοῦ ὅρμου τοῦ Ἀδεν, καὶ ἀνῆγετο μετὰ μικρὸν εἰς τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν. Ἐκατὸν ἐξήκοντα ὁκτὼ ὥραι τῇ παρῆχοντο, ὅπως διανύσῃ τὸν μεταξὺ Ἀδεν καὶ Βομβάης πλοῦν. Ἀλλ' ἡ Ἰνδικὴ θάλασσα ὑπῆρξεν εὐνοῦς εἰς αὐτήν. Ὁ ἄνεμος ἔπνεε σταθερῶς βορειοδυτικὸς, καὶ τὰ ἱστία ἐπῆλθον ἐπικουρά τοῦ ἀτμοῦ.

Τὸ πλοῖον, ἰσχυρότερον ὠθούμενον, ἐκλονεῖτο ὀλιγώτερον, αἱ δ' ἐπιβάτιδες, νεαρὰς ἐσθῆτας φέρουσαι, ἀνεφάνησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ ἤρχισαν πάλιν οἱ χοροὶ καὶ τὰ ἄσματα.

Οὕτως ὁ διάπλους ἀπέβη κάλλιστος, καὶ ὁ Πονηρίδης ἦτο καταγοητευμένος ἀπὸ τὸν ἐράσμιον συμπλωτῆρα Φίξ, ὃν εἶχε φιλοδωρήσει αὐτῷ ἡ τύχη.

Τὴν κυριακὴν, 20 ὁκτωβρίου, περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐφάνη ἡ Ἰνδικὴ παραλία. Μετὰ δύο δὲ ὥρας ὁ πλοηγὸς ἐπέβαινε τῆς Μογγολίας.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος ἀρμονικὴ σειρὰ λόφων διεγράφετο ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ μετ' ὀλίγον δὲ οἱ σκέποντες τὴν πόλιν φοινικῶνες ἐφάνησαν ζωηρότερον. Τὸ ἀτμοκίνητον εἰσεχώρησεν εἰς τὸν ὅρμον, ὃν ἀποτελοῦσιν αἱ νῆσοι Σαλσέττη, Κολάβα, Ἐλεφαντίς καὶ Βύτχερ, καὶ κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν προσωρμίζετο εἰς τὴν προκυαίαν τῆς Βομβάης.

Ὁ Φιλέας Φόγ ἐτελείωνε τότε τὸ τριακοστὸν τρίτον ρόβερ τῆς ἡμέρας, καὶ χάρις εἰς τὴν δεξιότητα αὐτοῦ καὶ τοῦ συντρόφου του, ἔκλεισε τὸ τελευταῖον παιγνίδιον διὰ μεγαλοπρεποῦς σιλέμ.

Ἡ Μογγολία ὤφειλε νὰ φθάσῃ εἰς Βομβάην τὴν 22 ὁκτωβρίου. Καταπλεύσασα δὲ τὴν 20, παρῆχε κέρδος δύο ἡμερῶν εἰς τὸν Φιλέαν Φόγ, ὃς οὗτος ἀνέγραψε μεθοδικῶς ἐπὶ τοῦ δρομολογίου του εἰς τὴν στήλην τῶν κερδῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Ὁ Πονηρίδης χάρει εὐτυχῶς μόνον τὰ ὑποδήματά του.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ Ἰνδία, τὸ μέγα αὐτὸ

ἀνεστραμμένον τρίγωνον, οὕτινος καίται πρὸς βορρᾶν ἡ βάσις καὶ πρὸς νότον ἡ κορυφή, περιλαμβάνει ἐπιφάνειαν ἑνὸς ἑκατομμυρίου καὶ τετρακοσίων χιλιάδων τετραγωνικῶν μιλίων, ἐφ' ὧν ἀνομοίως ὑπάρχουσι διεσπαρμένα ἑκατὸν ὁγδοῦντα ἑκατομμύρια κατοίκων. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἥτις ἀσκεῖ πραγματικὴν δεσποτείαν ἐφ' ἱκανοῦ μέρους τῆς ἀπείρου ταύτης χώρας, ἔχει γενικὸν κυβερνήτην εἰς Καλκούταν, κυβερνήτας εἰς Μαδράς, Βομβάην καὶ Βαγγάλην καὶ ἀντικυβερνήτην εἰς Ἀγραν.

Ἀλλ' ἡ κυρίως ἀγγλικὴ Ἰνδία περιλαμβάνει μόνον ἐπιφάνειαν ἑπτακοσίων χιλιάδων τετραγωνικῶν μιλίων καὶ πληθυσμὸν ἑκατὸν μέχρις ἑκατὸν δέκα ἑκατομμυρίων κατοίκων. Ἐκ τούτου καὶ μόνου καταφαίνεται, ὅτι πολὺ τῆς χώρας μέρος διαφεύγει ἐτι τὴν κυριαρχίαν τῆς βασιλείας· πολλοὶ δὲ τῶν ἐγγχωρίων ἡγεμόνων, ἄγριοι καὶ φοβεροί, διατηροῦσιν ἐτι ἀπόλυτον τὴν Ἰνδικὴν ἀνεξαρτησίαν.

Ἀπὸ τοῦ 1756, ὅτε καθιδρύθη ἐπὶ τῆς σημερινῆς θέσεως τοῦ Μαδράς τὸ πρῶτον ἀγγλικὸν κατὰστημα, μέχρι τοῦ ἔτους καθ' ὃ ἐξεβράγη ἡ μεγάλη τῶν Σιπαίων ἐπανάστασις, ἡ διάσχιμος τῶν Ἰνδιῶν Ἑταιρία ὑπῆρξε πανίσχυρος. Προσῆρτα βαθμηδὸν τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ὃς ἡγόραζε παρὰ τῶν ἐγγχωρίων ἡγεμόνων ἀντὶ ἐτησίων χορηγημάτων, ἅτινα οὐδόλως ἡ ἀτελὴς κατέβαλλε, καὶ διώριζεν αὐτὴ τὸν τε γενικὸν κυβερνήτην καὶ πάντας τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ὑπαλλήλους. Σήμερον ὅμως δὲν ὑπάρχει πλέον, καὶ αἱ κατὰ τὰς Ἰνδίας ἀγγλικαὶ κτήσεις ὑπάγονται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἀγγλικὸν στέμμα.

Οὕτω δὲ ὁ σημερινὸς μεταβάλλονται τὸ τε ἐξωτερικόν, καὶ τὰ ἦθη καὶ αἱ ἐθνογραφικαὶ διαιρέσεις τῆς χερσονήσου. Ἀλλοτε ὠδοιπόρουν ἐπ' αὐτῆς διὰ τῶν ἀρχαίων μέσων μεταφορᾶς πεζοὶ καὶ ἵπποι, διὰ χειραμαζῶν καὶ φορέων, ἐφ' ἁμαξίων ἢ καὶ ἀγχοφόρων. Σήμερον ὅμως ἀτμοκίνητα ταχύπλοα διατρέχουσι τὸν Ἰνδὸν καὶ τὸν Γάγγην, σιδηρόδρομος δὲ, διασχίζων κατὰ πλάτος ὁλόκληρον τὴν Ἰνδικὴν καὶ διακλαδόμενος ἑκατέρωθεν, ἐδράχυνεν εἰς τρεῖς μόνας ἡμέρας τὴν ἀπὸ τῆς Βομβάης ἀπόστασιν τῆς Καλκούτης. Ἡ τροχία τοῦ σιδηρόδρομου τούτου δὲν διατέμνει κατ' εὐθείαν γραμμὴν τὴν Ἰνδικήν. Τὸ κατ' εὐθείαν μεταξὺ τῶν δύο πόλεων διάστημα εἶνε χιλίων ἑκατὸν μιλίων, μετρίως δὲ μόνον ταχύτητος ἀμαξοστοιχίας ἤθελον διατρέξει αὐτὸ εἰς ὀλιγώτερον χρόνον τῶν τριῶν ἡμερῶν τὴν ἀπόστασιν ὅμως ταύτην ἀξάνει κατὰ τὸ ἐν τρίτον ἡ ἀπόστασιν τοῦ σιδηρόδρομου, προχωροῦντος μέχρις Ἀλλαχαβάδ, εἰς τὰ βόρεια τῆς χερσονήσου.

Ἰδοὺ δὲ κατὰ τὰ κυριώτατα ἡ τροχία τοῦ «Μεγάλου Ἰνδικοῦ σιδηρόδρομου.» Καταλεί-

πουσα τὴν νῆσον τῆς Βομβᾶς, διατρέχει τὴν Σαλσέττην, μεταβαίνει εἰς τὴν ἡπειρον ἀπέναντι τοῦ Ταννάχ, ὑπερπηδᾷ τὸν ζυγὸν τῶν Δυτικῶν Κλιμάκων, προβαίνει βορειανατολικῶς μέχρι τοῦ Βουρχαμπούρ, διασχίζει τὴν σχεδὸν ἀνεξάρτητον χώραν τοῦ Βουνδεγκούνδ, καὶ ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Ἀλλαχαβάδ· κάμπτουςα δ' ἐκείθεν πρὸς ἀνατολὰς, συναντᾷ τὸν Γάγγην ἐν Βεναρές, ἀπομακρύνεται πῶς αὐτοῦ καὶ καταβαίνουσα πάλιν νοτιοανατολικῶς διὰ τοῦ Βουρδιβάν καὶ τῆς γαλλικῆς πόλεως τῆς Σανδερναγῶρ, ἀπολήγει εἰς Καλκούταν.

Τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν τῆς ἐσπέρας ἀπεβιβάσθησαν εἰς Βομβάην οἱ ἐπιβάται τῆς Μογγολίας, ἡ δὲ ἀμαξοστοιχία τῆς Καλκούτης ἀνεχώρει τὴν ὀγδόην ἀκριβῶς.

Ὁ κ. Φόγ ἐπομένως ἀπεχαιρέτισε τοὺς συμπαίκτοράς του, κατέλιπε τὸ ἀτμόπλοιο, παρήγγειλε λεπτομερῶς ἀγοράς τινὰς εἰς τὸν ὑπηρέτην του, συνιστῶν αὐτῷ ῥητῶς νὰ εὑρεθῇ πρὸ τῆς ὀγδόης ὥρας εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ διὰ τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ βήματος, ὅπερ ἐσήμαινεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δευτερόλεπτα, ὡς τὸ ἐκκερμῆς ἀστρονομικοῦ ὥρολογίου, κατευθύνθη εἰς τὸ γραφεῖον τῶν διαβατηρίων.

Οὕτως οὐδὲν τῶν θαυμασίων τῆς Βομβᾶς ἐσκέπτετο νὰ ἴδῃ, οὔτε τὸ δημαρχεῖόν της, οὔτε τὴν μεγαλοπρεπῆ βιβλιοθήκην, οὔτε τὰ φρούρια, οὔτε τὰ νεώρια, οὔτε τὴν ἀγορὰν τοῦ βάμβακος, οὔτε τὰ ἐμπορεῖα, οὔτε τὰ τεμένη, τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρμενικὰς ἐκκλησίας, οὔτε τὴν λαμπρὰν παγόδαν τοῦ Μαλεθάρ, τὴν ὑπὸ δύο δικταγῶνων πύργων κοσμουμένην. Δὲν ἐμελλε νὰ θεωρήσῃ τῆς Ἐλεφαντίδος τὰ ἀριστουργήματα, οὐδὲ τὰ μυστηριώδη της ὑπόγεια, τὰ πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος τοῦ λιμένος κρυπτόμενα, οὔτε τὰ σπήλαια τῆς νήσου Σαλσέττης, τὰ θαυμαστά ἐκεῖνα λείψανα τῆς βουδαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Οὐδὲν ἐξ αὐτῶν! Ἐξελθὼν τοῦ γραφείου τῶν διαβατηρίων ὁ Φιλέας Φόγ μετέβη ἡσύχως εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν, καὶ διέταξε νὰ τῷ παρατεθῇ γεῦμα. Μεταξὺ δὲ ἄλλων φαγητῶν ὁ ξενοδόχος ἐνόμισε καθήκον του νὰ τῷ συστήσῃ μαγειρευμένα κινίκλου, θαυμασίον, ὡς ἔλεγεν.

Ὁ Φιλέας Φόγ ἔφαγεν εὐσυνειδήτως τὸ παρατεθέν, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τοῦ ἐμβάμματος τὴν δριμύτητα, οὐδόλως νύχαριστήθη ἐκ τοῦ παρασκευάσματος.

Καλέσας δὲ τὸν ξενοδόχον,

— Κύριε, τῷ εἶπεν, ἀτενῶς αὐτὸν βλέπων, εἶνε κουνέλι αὐτό;

— Μάλιστα, μολόρδε, ἀπεκρίθη ἀναιδῶς ἐκεῖνος, κουνέλι καὶ ἀπὸ τὰ τρυφερώτερα.

— Ὅταν τὸ ἔσφαξες δὲν ἐνισαύρισε;

— Νὰ νισαύρῃς; Ὡ, μολόρδε, σὰς ὀρκίζομαι...

— Κύριε ξενοδόχε, ὑπέλαβεν ἀπαθῶς ὁ Φόγ, μὴν ὀρκίζεσαι, ἀλλὰ μάθε τὸ ἐξῆς. Ἄλλοτε εἰς τὰς Ἰνδίας οἱ γάτοι ἐθεωροῦντο ἱερά ζῶα. Ἡτο καλὸς καιρὸς ἐκεῖνος!

— Διὰ τοὺς γάτους, μολόρδε;

— Ἰσως καὶ διὰ τοὺς ὀδοιπόρους.

Ταῦτα δὲ παρατηρήσας ὁ κ. Φόγ, ἐξηκολούθησεν ἡσύχως γευματίζων.

Στιγμὰς τινὰς μετ' αὐτὸν ἀπέβη τῆς Μογγολίας καὶ ὁ πράκτωρ Φιζ, καὶ ἐδραμεν εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας ἐν Βομβάῃ. Καταδείξας δὲ τὴν ιδιότητά του, τὴν ἀνατεθειμένην αὐτῷ ἀποστολὴν, καὶ τὴν θέσιν του ἀπέναντι τοῦ ὑποτιθεμένου ἐνόχου τῆς κλοπῆς, ἠρώτησεν ἂν εἶχε ληφθῇ ἐκ Λονδίνου ἑνταλμα συλλήψεως. Οὐδὲν ὅμως εἶχε ληφθῇ· οὐδὲ ἡδύνατο νὰ φθάσῃ ἄλλως τὸ ἑνταλμα, ἀφοῦ ἀπεστέλλετο κατόπιν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ κ. Φόγ.

Μεγάλως ἐκ τούτου δυσθυμήσας ὁ Φιζ, ἐξήτησε παρὰ τοῦ διευθυντοῦ διαταγὴν συλλήψεως τοῦ Φόγ, ἀλλ' ὁ διευθυντὴς ἠρνήθη. Τὸ ζήτημα ἐξήρητο ἐκ τῆς ἐν Λονδίῳ ἀστυνομικῆς διοικήσεως, αὕτη δὲ μόνη ἡδύνατο νὰ ἐκδώσῃ συλλήψεως ἑνταλμα. Τὴν αὐστηρότητα ταύτην καὶ τὴν ἀνένδοτον τῆς νομιμότητος τήρησιν ἐξηγοῦσι πληρέστατα τὰ ἀγγλικά ῥήθη, ἅτινα οὐδεμίαν κατὰ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας ἀνέχονται αὐθαιρέσιαν.

Ὁ Φιζ δὲν ἐπέμεινεν, ἐννοήσας ὅτι ὥφειλε νὰ ἐγκατεστήσῃ ἀναμένων τὸ ἑνταλμά του. Ἀπεφάσισεν ὅμως νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀνεπιτήρητον τὸν παμπόνηρον κλέπτην, ἐφ' ὅσον οὗτος ἤθελε διαμείνῃ ἐν Βομβάῃ. Οὐδεμίαν δὲ ἀμφιβολίαν εἶχεν, ὅτι ὁ Φιλέας Φόγ ἤθελε διαμείνῃ ἐν αὐτῇ, ὅπερ ὡς γνωστὸν ἐφρόνει καὶ ὁ Πονηρίδης, καὶ ὅτι ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἤθελε καταφθάσῃ τὸ τῆς συλλήψεως ἑνταλμα.

Μετὰ τὰς τελευταίας ὅμως παραγγελίας, ἃς ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀποδάντος κυρίου του, ὁ Πονηρίδης εἶχεν ἐννοήσει, ὅτι καὶ ἐν Βομβάῃ θὰ ἐγίνετο ὅ,τι ἐν Σουέζ καὶ ἐν Παρισίοις, ὅτι ἡ περιοδεία των δὲν ἔληγεν ἐκεῖ, καὶ ὅτι ἐμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ μέχρι Καλκούτης, ἴσως καὶ περαιτέρω. Ἠρχίζε δὲ διαπορούμενος, μήτοι ἀληθῶς ἦτο σπουδαῖον τὸ στοίχημα ἐκεῖνο, καὶ παρέσυρεν ἐπομένως ἡ μοῖρα αὐτόν, τὸν θέλοντα νὰ ζήσῃ ἐν ἡσυχίᾳ, εἰς περιοδείαν τῆς γῆς ἐν ὀγδοήκοντα ἡμέραις.

Ἐν τούτοις, ἀγοράσας ὑποκάμισά τινα καὶ ζεύγη περιποδίων, περιεφέρετο διὰ τῶν ὁδῶν τῆς Βομβᾶς. Μέγα πλῆθος λαοῦ ἐπλήρου αὐτὰς, καὶ μεταξὺ εὐρωπαϊῶν παντοίας ἐθνικότητος διεκρίνοντο οἱ κωνικοὶ πῖλοι τῶν Περσῶν, τῶν Βουννῶν αἱ στρογγύλαι κιθάρες, τῶν Σινδῶν οἱ τετράγωνοι σκούφοι, οἱ μακροὶ τῶν Ἀρμενίων κἀνδεις καὶ αἱ μελαναὶ μίτραι τῶν Παρσιδῶν. Ἐτέλουν δὲ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐορτὴν

οἱ Παρσιδαὶ οὗτοι ἢ Γουέβροι, οἱ κατ' εὐθεῖαν ἀπόγονοι τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ζωροάστρου, οἱ ἐργατικώτεροι, μᾶλλον πεπολιτισμένοι, νοσημονέστεροι καὶ αὐστηρότεροι τῶν Ἰνδῶν, εἰς οὓς καὶ ἀνήκουσι σήμερον οἱ πλούσιοι ἐγγχώριοι ἔμποροι τῆς Βομβᾶς. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπανηγυρίζον εἰδὸς τι θρησκευτικῶν κρονίων, διὰ πομπῶν καὶ ἀγαλλιάσεων, ὧν μετεῖχον βαυαδέραι, φέρουσιν ῥοδόχρους λεπτοῦφεις ἐσθῆτας, πεποικιλμένας διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὀρχούμεναι θαυμασίως ἀλλὰ καὶ κοσμίως συνάμα πρὸς τὸν ἦχον τῆς λύρας καὶ τὸν κρότον τῶν τυμπάνων.

Περιττὸν βεβαίως νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ Πονηρίδης ἐθεώρει περιέργως τὴν παράδοξον ἐκείνην τελετὴν, διασέλλων ὑπερμέτρως τὰ ὦτα καὶ τὰ ὄμματα, ἵνα βλέπῃ καὶ ἀκούῃ, καὶ ὅτι τὸ ἦθος αὐτοῦ καὶ ἡ φυσιογνωμία κατήλεγχον χάριαν πρώτης ποιότητος.

Δυστυχῶς ὅμως δι' αὐτὸν καὶ τὸν κύριόν του, οὕτινος ὀλίγου δεῖν διεκινδύνευσεν τὴν ἐπιτυχίαν, ἡ περιέργειά του παρέσυρεν αὐτὸν πέραν τοῦ δέοντος.

Οὕτως, ἀφοῦ ὁ Πονηρίδης ἐθεώρησεν ἐπὶ μικρὸν τὴν παραδικὴν ἐκείνην ἀπόκρεω, κατηνύνητο πρὸς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν, ὅτε, παρερχόμενος πρὸ τῆς θαυμαστῆς Παγόδας τοῦ Μαλεθάρ, ὠρέχθη ἀτυχῶς νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ ἐσωτερικόν της.

Ἠγνῶει δὲ δύο τινὰ· πρῶτον μὲν, ὅτι ἡ εἴσοδος παγόδων τινῶν Ἰνδικῶν εἶνε ῥητῶς ἀπηγορευμένη εἰς τοὺς χριστιανούς, εἶτα δέ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ πιστοὶ ὀφείλουσι νὰ εἰσέρχωνται γυμνόποδες ἐντὸς αὐτῶν. Παρατηρητέον ἑνταῦθα, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἐκ πολιτικῆς φρονήσεως ὀρμωμένη, σεβόμενη δὲ καὶ καθιστώσα σεβαστὴν τὴν ἐγγχώριον θρησκείαν, καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς μηδαμινοτάτας λεπτομερείας της, τιμωρεῖ αὐστηρότατα τοὺς παραβαίνοντας τοὺς θρησκευτικούς τῶν ἐγγχωρίων νόμους.

Εἰσελθὼν ὁ Πονηρίδης ἐντὸς τῆς παγόδας, ἄκακος ὡς ἀπλοῦς περιηγητής, ἐθαύμαζε τὰ ἀπαστράπτοντα βραχμανικά της κοσμήματα, ὅτε ἀνετράπη αἰφνης ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους. Τρεῖς ἱερεῖς, φλογόβολον ἔχοντες τὸ βλέμμα, ὠρμησαν κατ' αὐτοῦ, τοῦ ἀφῆρσαν τὰ ὑποδήματα καὶ τὰ περιπόδια, καὶ ἤρξαντο ξυλοκοποῦντες αὐτὸν καὶ ἀγρίως κραυγάζοντες.

Ὁ γάλλος, ῥωμαλέος καὶ εὐκίνητος, ἀνηγέρθη ταχέως, ἀνέτρεψε διὰ πυγμῶν καὶ λακτισμάτων δύο τῶν ἐναντίων του, ὧν περιέπλεξαν τοὺς πόδας αἱ μακραί των ἐσθῆτες, καὶ ὀρμήσας ταχύτατα ἔξω τῆς παγόδας, ἐμακρύνθη ἐντὸς ὀλίγου τοῦ τρίτου Ἰνδοῦ, ὅστις εἶχε τραπῇ εἰς καταδίωξίν του συναγείρων τὸν ὄχλον.

Τὴν ὀγδόην δὲ ὥραν παρὰ πέντε λεπτά, ἦτοι ὀλίγον πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς ἀμαξοστοιχίας, ἔφθανεν ὁ Πονηρίδης εἰς τὸν σταθμὸν, ἀσπετής

καὶ γυμνόπους, ἀπολέσας ἐν τῷ θορύβῳ τὸ περιέχον τὰς ἀγοράς του δέμα.

Ὁ Φιζ ἦτο ἤδη ἐκεῖ, περιπατῶν ἐπὶ τῆς κρηπίδος. Παρακολουθήσας τὸν κ. Φόγ εἰς τὸν σταθμὸν, ἐνόησεν ὅτι ὁ κλέπτης ἐμελλε ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Βομβᾶς, καὶ ἀπεφάσισε πάραυτα νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι Καλκούτης, καὶ περαιτέρω ἔτι ἂν ἦτο ἀνάγκη. Καὶ δὲν εἶδε μὲν ὁ Πονηρίδης τὸν Φιζ, εὐρισκόμενον ἐν τῷ σκότει, ἀλλ' ὁ Φιζ ἤκουσε τὰ παθήματα τοῦ Πονηρίδου, ἅτινα συντόμως οὗτος ἀφηγήθη εἰς τὸν κύριόν του.

— Ἐλπίζω νὰ μὴ σοῦ συμβῇ πλέον ἄλλοτε, παρετήρησεν ἀπαθῶς ὁ Φιλέας Φόγ, καταλαμβάνων θέσιν ἐν τινι τῶν ἀμαξῶν τοῦ σιδηροδρόμου.

Ὁ ταλαίπωρος δ' ἐκεῖνος, γυμνόπους καὶ κατησχυμένος, παρηκολούθησεν ἄφωνος τὸν κύριόν του.

Ὁ Φιζ ἐκινήθη καὶ αὐτὸς ν' ἀναβῇ εἰς ἄλλην ἀμαξάν, ὅτε ἰδέα τις αἰφνιδίᾳ τὸν ἐκράτησε μεταβαλοῦσα τὰ σχέδιά του.

— Ὅχι, ... θὰ μείνω! εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἐγκλημα παρὰ τὸν Ἰνδικὸν ἐδάφους... τὸρα δὲν μοῦ φεύγει πλέον.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ μηχανὴ ἐσύριξεν ὀξέως, καὶ ἡ ἀμαξοστοιχία ἠφανίσθη ἐν τῷ σκότει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ὅπου ὁ Φιλέας Φόγ ἀγοράζει ὑποδήματα ἀντὶ μυθώδους τιμῆς.

Ἡ ἀμαξοστοιχία εἶχεν ἀναχωρήσει κατὰ τὴν ὀρισμένην ὥραν. Ἐφερε δὲ ἱκανοὺς ὀδοιπόρους, ἀξιωματικούς τινὰς, ὑπαλλήλους καὶ ἐμπόρους ὀπίου καὶ Ἰνδικοῦ, οὓς τὸ ἐμπόριον αὐτῶν ἐκάλει εἰς ἀνατολὰς τῆς χερσονήσου.

Ὁ Πονηρίδης εὐρίσκετο ἐν τῷ αὐτῷ χωρίσματι καὶ ὁ κύριός του· τρίτος δὲ τις ὀδοιπόρος κατεῖχε τὴν ἀπέναντι γωνίαν. Ὁ ὀδοιπόρος οὗτος ἦν ὁ ὑποστράτηγος Φραγκίσκος Κρόμαρτ, εἰς τῶν συμπαικτῶν τοῦ κ. Φόγ κατὰ τὸν ἀπὸ Σουέζ εἰς Βομβάην διάπλουν, μεταβαίνων εἰς τὸν ἐν Βεναρές σταθμεύοντα στρατὸν του.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτ, ὑψηλός, ξανθός, πεντηκοντούτης περίπου, διακριθεὶς δὲ μετὰ τὴν τελευταίαν τῶν σιπαίων ἐπανάστασιν, ἤξιζεν ἀληθῶς νὰ ὀνομασθῇ ἐγγχώριος Ἰνδός. Ἐκ νεαρᾶς τοῦ ἡλικίας κατόκει τὴν Ἰνδικήν, σπανίως δὲ ποὺ εἶχε φανῇ ἐν τῇ γενεθλίᾳ του χώρα. Ἦτο πεπαυδευμένος ἀνὴρ, καὶ προθύμως ἤθελε δώσει πᾶσαν πληροφορίαν περὶ τῶν ἡθῶν, τῆς ιστορίας καὶ τῆς διοικήσεως τῆς Ἰνδικῆς χώρας, ἂν ὁ Φιλέας Φόγ εἶχε διαθέσειν νὰ ζητήσῃ τοιαύτας. Ὁ εὐπατρίδης ὅμως οὗτος οὐδὲν ἐζήτη. Δὲν ὀδοιπόρει, ἀλλὰ διήνυε διαγεγραμμένην τροχίαν. Ἦτο σῶμα βαρὺ, διατρέχον κύκλον περὶ τὴν γῆνιν σφαῖραν, κατὰ τοὺς νόμους τῆς θεωρητικῆς μηχανικῆς. Τὴν στιγμὴν δ' ἐκείνην ἀνελογίζετο καὶ πάλιν καθ' ἑαυτόν.

τάς ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ Λονδίνου δαπανηθείσας ὥρας, καὶ θὰ παρέτρεβε βεβαίως τὰς χεῖράς του ἐξ εὐχαριστήσεως, ἂν ἡ φύσις αὐτοῦ ἐπέτρεπε οἰονδήποτε ἄσκοπον καὶ ἀνωφελὲς κίνημα.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ εἶχεν ἤδη κάλλιστα κατανοήσει τὸν ἰδιότροπον χαρακτήρα τοῦ συνοδοιπόρου του, καίτοι σπουδάζας αὐτὸν ἐν ἀπλῇ χαρτοπαιξίᾳ καὶ μεταξὺ δύο παιγνίων οὔσι. Εἶχε λοιπὸν δίκαιον ἀπορῶν, ἂν ἀνθρωπίνη καρδιά ἐπαλλεν ὑπὸ τὸ ψυχρὸν ἐκεῖνο περικάλυμμα, ἂν ὁ Φιλέας Φόγ εἶχε ψυχὴν αἰσθανομένην τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως καὶ ἐμπνευσμένην ὑπὸ ἠθικοῦ τινος πόθου. Τὸ κατ' αὐτόν, ἀμφέβαλλε περὶ τούτου. Ἐξ ὧσων παραδόξων ἀνθρώπων εἶχεν ἀπαντήσει ὁ ὑποστράτηγος, οὐδεὶς παρεβάλλετο πρὸς τὸ τέλειον ἐκεῖνο προῖόν τῶν ἀκριβῶν ἐπιστημῶν.

Ὁ Φιλέας Φόγ δὲν εἶχεν ἀποκρύψει τοῦ κυρίου Φραγκίσκου Κρόμαρτυ τὸ σχέδιον τῆς περιουσίας του, οὐδὲ τὰς συνθήκας τῆς ἐκτελέσεώς του. Ὁ δὲ ὑποστράτηγος ἐθεώρησε τὸ στοίχημα ἐκεῖνο ὡς ἀπλὴν φρενοτροπίαν, οὐδένα ἔχουσαν πρακτικὸν σκοπὸν, καὶ ἀντιστρατευομένην ἀναγκαίως εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐν εὐποιᾷ βιοῦν, ὅπερ πρόκειται νὰ ὀδηγῇ πάντα ὀρθῶς σκεπτόμενον ἄνθρωπον. Ὡς διῆγε τὸν βίον ὁ παράδοξος ἐκεῖνος εὐπατρίδης, ἤθελε προδήλως διαβιώσει κατ' οὐδὲν εὐποιῶν οὔτε ἑαυτὸν οὔτε τοὺς ὁμοίους του.

Μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της ἡ ἀμαξοστοιχία διέβαινε τὰς ὁδογεφύρας, παρήρχετο τὴν νῆσον Σαλσέττην καὶ ἔτρεχεν ἐπὶ τῆς ἡπείρου. Ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Καλλυᾶν ἀφῆκε δεξιὰ τὴν πρὸς τὰ νοτιοανατολικά τῆς Ἰνδικῆς κατερχομένην τοῦ Κανδαλλάχ καὶ Πουάχ διακλάδωσιν, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Πόουβελλ, ὅθεν εἰσῆλθεν εἰς τὰ πολυσχιδῆ ὄρη τῶν Δυτικῶν Κλιμάκων, ζυγοῦς συγχειμένους κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ κλιμακωθῶν καὶ βασάλτου, καὶ στεφομένους διὰ πυκνοτάτων δασῶν κατὰ τὰς ὑψίστας αὐτῶν κορυφάς.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ Φιλέας Φόγ ἀντήλασσον πού καὶ πού λέξεις τινάς, τὴν στιγμήν δ' ἐκείνην ὁ ὑποστράτηγος, ἀναλαμβάνων διάλογον συχνάκις διακοπέντα, εἶπεν :

— Πρὸ τινῶν ἐτῶν, κύριε Φόγ, ἠθέλατε ὑποστῆ εἰς τὸ μέρος τοῦτο βραδύτητα ἐξ ἧς θὰ ἐκινδύνευε πιθανῶς ἡ ἐπιτυχία τῆς περιουσίας σας.

— Πῶς τοῦτο, κύριε Φραγκίσκος ;

— Διότι ὁ σιδηρόδρομος διεκόπτετο εἰς τοὺς πρόποδας αὐτῶν τῶν βουνῶν, καὶ ἦτο ἀνάγκη νὰ τὰ διαβῇ τις μὲ φορεῖον ἢ ἑφιππος μέχρι τοῦ σταθμοῦ τῆς Κανδαλλάχ, ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρὰν τῶν βουνῶν.

— Ἡ βραδύτης αὕτη δὲν θὰ ἐτάραπτε παντελῶς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματός μου, ἀ-

πῆντησεν ὁ κ. Φόγ. Δὲν ἐλησμονήσα νὰ ὑπολογίσω καὶ μερικὰ ἐμπόδια.

— Ἐν τούτοις, κύριε Φόγ, ὑπέλαβεν ὁ υποστράτηγος, ἐκινδυνεύσατε νὰ περιπλακῆτε εἰς πολὺ δυσάρεστον ὑπόθεσιν, ἔνεκα τοῦ συμβάντος αὐτοῦ τοῦ νέου.

Ὁ Πονηρίδης, περιτυλιγμένους ἔχων τοὺς πόδας διὰ τοῦ ὁδοπορικῶν του σκεπάσματος, ἐκοιμάτο ὕπνον βαθύν, καὶ οὐδ' ὠνειρεύετο ἂν ὅτι περὶ αὐτοῦ ἐγίνετο ὁ λόγος.

— Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἐπανέλαβεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, εἶνε πολὺ αὐστηρά, καὶ δικαίως, διὰ τοιούτου εἶδους παραβάσεις. Ἀπαίτει νὰ ᾔνε σεβαστὰ τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἂν ὁ ὑπὲρ τῆς σας συνελαμβάνετο . . .

— Θὰ κατεδικάζετο, κ. Φραγκίσκος, ἀπῆντησεν ἡσύχως ὁ Φόγ, θὰ ὑφίστατο τὴν ποινὴν του, καὶ μετὰ ταῦτα θὰ ἐπανήρχετο ἥσυχος εἰς τὴν Εὐρώπην. Δὲν βλέπω, διατί ἡ ὑπόθεσις αὕτη θὰ ἡργοπόρει τὸν αὐθέντην του.

Μετὰ τοῦτο κατέπαυσε καὶ πάλιν ἡ συνομιλία. Διαρκούσης δὲ τῆς νυκτός ἡ ἀμαξοστοιχία διέβη τὰς Κλίμακας, παρήλθε τὸ Νασσίκ, καὶ τὴν ἐπαύριον, 21 ὁκτωβρίου, διέτρεχε τόπον σχετικῶς πεδινόν, ἀποτελούμενον ὑπὸ τῆς χώρας τῆς Κάνδης. Τὴν πεδιάδα, ἐξαιρέτως καλλιεργημένην, κατέστιζον χωρία πολλὰ, ἐν οἷς προσέχεν ὁ μινάρης τῆς παγόδας, ἀντικαθιστῶν τὸ κωδωνοστάσιον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐκκλησίας. Πολυάριθμοι δὲ ῥύακες, οἱ πλεῖστοι παραποτάμια τοῦ Γοδάβε, διέτρεχον τὴν εὐφορον ἐκείνην χώραν.

Ἐξυπνήσας ὁ Πονηρίδης ἐθεώρει, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ, ὅτι διήρχετο τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν δι' ἀμαξοστοιχίας τοῦ Μεγάλου Σιδηροδρόμου τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου. Τὸ πρᾶγμα τῷ ἐφάνετο πλέον ἢ ἀπίθανον, καὶ ὅμως ἦτο πραγματικώτατον. Ἡ ἀτμομηχανή, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ βραχίονος ἀγγλοῦ μηχανικοῦ καὶ θερμαινομένη δι' ἀγγλικῶν λιθανθράκων, ἐσφενδόνιζε τὸν καπνὸν τῆς ἐπὶ τῶν πέριξ φυτειῶν βάμβακος, καφέ, μοσχοκαρύων, κινναμώμων καὶ πεπεροδένδρων. Ὁ ἀτμός περιελίσσετο περὶ συστάδας φοινίκων, δι' ὧν κατεφαίνοντο γραφικώτατά τινα ἐγκαταλελειμμένα Ἰνδικὰ μοναστήρια, καὶ τεμένη θαυμαστά, κοσμούμενα ὑπὸ τῶν ἀνεξαντλήτων στολισμῶν τῆς Ἰνδικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Περαιτέρω δὲ ἀπειροὶ ἐκτάσεις γῆς ἐχωνεύοντο βαθμηδὸν εἰς τὸν ὀρίζοντα, δρυμοὶ βριθόντες ὄφρων καὶ τίγρεων, οὓς ἐξέππαζον οἱ βρυχηθμοὶ τῆς ἀμαξοστοιχίας, καὶ δάση τέλος, διασχιθέντα μὲν ὑπὸ τῆς τροχιάς τοῦ σιδηροδρόμου, ἀλλὰ κατοικούμενα ἔτι ὑπὸ ἐλεφάντων, οὔτινες προσέβλεπον ἀπαθῶς διερχομένην τὴν ἐκμανῆ ὁρμιὰν τῶν ἀτμαμαχῶν.

Τὴν πρωτὰν ἐκείνην, πέραν τοῦ σταθμοῦ Μελ-

λιόουμ, διέβησαν οἱ ὁδοιπόροι τὴν ὀλθερίαν ἐκείνην χώραν, ἣν τοσάκις καθήμαζαν οἱ ὁπαδοὶ τῆς θεᾶς Κάλης. Μακρότερον ὑψοῦτο ἡ Ἑλλύρα καὶ αἱ περικαλλεῖς τῆς παγόδαι, περαιτέρω δὲ ἡ περίφημος Ἀουρουνγαβάδ, καθέδρα τοῦ ἀγρίου Ἀουρέγγ-Ζέβ, σήμερον δὲ ἀπλῇ πρωτεύουσα μιᾶς τῶν ἐκ τοῦ βασιλείου τοῦ Νιζάμ ἀποσπασθεισῶν ἐπαρχιῶν. Τῆς χώρας ταύτης ἐδέσποζεν ὁ Φερίγγας, ἀρχηγὸς τῶν Θούγων καὶ βασιλεὺς τῶν Ἀπαγγονιστῶν. Οἱ δολοφῶνοι οὗτοι, μυστηριώδη καὶ πανίσχυρον συμμορίαν ἀποτελοῦντες, ἀπηγχόνιζον εἰς δόξαν τῆς θεᾶς τοῦ θανάτου θύματα πάσης ἡλικίας, οὐδέποτε χύνοντες αἷμα, καὶ ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν ὅπου δῆποτε τοῦ ἐδάφους ἐκεῖνου ἀνέσκαπτε τις εὐρίσκετο πτώμα. Καὶ κατῴρωσε μὲν ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις νὰ περιστείλῃ σπουδαίως τοὺς φόνους τούτους, ἀλλ' ἡ φοβερά ἐταιρία ὑπάρχει πάντοτε καὶ ἐνεργεῖ.

Τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἡ ἀμαξοστοιχία ἔστη κατὰ τὸν σταθμὸν τοῦ Βουρχαμπάουρ, ὅπου ὁ Πονηρίδης κατῴρωσεν ἀντὶ χρυσοῦ νὰ προμηθευθῇ ἐν ζεύγος σανδάλων, κεντημένων διὰ ψευδῶν μαργαριτῶν, ἅτινα ἐφόρεσε μετὰ προδῆλου ματαιοφροσύνης.

Οἱ ὁδοιπόροι προσεγυμνάτισαν ταχέως, καὶ ἀνεχώρησαν πάλιν κατευθυνόμενοι εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀσσουρπούρ, ἀφοῦ παρέδραμον ἐπὶ μικρὸν τὴν ὄχθην τοῦ Τάπτη, μικροῦ ποταμοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Κάμβαι, πλησίον τῆς Σουράτης.

Εὐκαιρον εἶνε νῦν νὰ γνωρίσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, τί κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην διελογίζετο ὁ Πονηρίδης. Μέχρι τῆς εἰς τὴν Βομβάην ἀφίξεώς του ἡδύνατο νὰ πιστεύσῃ καὶ ἐπίστευσεν ἀληθῶς, ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἤθελον προχωρήσει. Νῦν ὅμως, ὅτε δι' ὅλης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως διέσχισε τὴν Ἰνδικήν, ἐντελὴς τροπὴ ἐπῆλθεν εἰς τὰς ιδέας του, καὶ κατίσχυσε πάλιν ὁ φυσικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ. Ἀνεύρισκε τὰς ἰδιοτρόπους φαντασίας τῆς νεότητός του, ὑπελάμβανε σπουδαῖα τὰ σχέδια τοῦ κυρίου του, ἐπίστευεν εἰς τὴν πραγματικότητά τοῦ στοίχηματος, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν περιουσίαν τῆς γῆς, καὶ εἰς τὸν μέγιστον ἐκείνου ὄρον τῶν ὀγδοήκοντα ἡμερῶν, οὔτινος δὲν ἐπετρέπετο ἡ ὑπέρβασις. Ἀνησυχεὶ μάλιστα ἡδὲν περὶ τῶν ἐνδεχομένων βραδυτήτων καὶ τῶν δυνατῶν καθ' ὅδον ἐμποδίων. Ἡσθάνετο οὕτως εἰπεῖν ἐνδιαφέρον εἰς τὸ στοίχημα ἐκεῖνο, καὶ ἔτρεψε συλλογίζόμενος, ὅτι ὀλίγου δεῖν διεκινδύνευε τὴν προτεραιάν τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ διὰ τῆς ἀσυγχωρήτου μωρίας του. Πολὺ ὀλιγώτερον ἀπαθῆς τοῦ κυρίου του, ἀνησυχεὶ φυσικῶς καὶ περισσότερον. Ἐλογίζετο καὶ ἀνελογίζετο τὰς παρελθούσας ἡμέρας, κατηρᾶτο τῶν σταθμῶν τοῦ σιδηροδρόμου, κατηγόρει αὐτὸν ἐπὶ βραδύ-

τητι, καὶ ἐμέμφετο καθ' ἑαυτὸν τὸν κ. Φόγ, ὅτι δὲν ὑπεσχέθη ἀμοιβὴν τινὰ εἰς τὸν μηχανικόν. Δὲν ἐγνώριζεν, ὁ καλὸς νέος, ὅτι τὸ δυνατόν ἐπὶ ἀτμοκινήτου ἦν ἀδύνατον ἐπὶ σιδηροδρόμου, οὔτινος εἶνε κανονικῶς ὠρισμένη ἡ ταχύτης.

Περὶ τὴν ἐσπέραν εἰσῆλθεν ἡ ἀμαξοστοιχία εἰς τὰς στενοπορίας τῶν ὁρέων τοῦ Σουτπούρ, ἅτινα χωρίζουσι τὴν χώραν τῆς Κάνδης τῆς τοῦ Βουνδελοῦνδ.

Τὴν ἐπαύριον, 22 ὁκτωβρίου, ἐρωτήσαντος τὴν ὥραν τοῦ κυρίου Φραγκίσκου Κρόμαρτυ, ὁ Πονηρίδης ἐσυμβουλευθῇ τὸ ὥρολόγιόν του, καὶ ἀπῆντησεν ὅτι ἦτο τρίτη ὥρα τῆς πρωίας. Πραγματικῶς δὲ τὸ περίφημον ἐκεῖνο ὥρολόγιον, σύμφωνον πρὸς τὸν μεσημβρινὸν τοῦ Γκρήνουϊτς κείμενον ἐβδόμηκοντα ἐπτὰ μοίρας δυτικώτερον, καθυστέρει τέσσαρας ὅλας ὥρας.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος διώρωσε τὴν ὥραν τοῦ Πονηρίδου, καὶ παρετήρησεν αὐτῷ ὅ,τι καὶ ὁ Φίξ τῷ εἶχεν ἤδη παρατηρήσει. Προσεπάθησε δὲ νὰ τὸν πείσῃ, ὅτι ἔπρεπε νὰ κανονίξῃ τὸ ὥρολόγιόν του πρὸς ἕκαστον νέον μεσημβρινόν, καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἐβάδιζε πάντοτε πρὸς ἀνατολὰς, τουτέστι πρὸς τὸν ἥλιον, αἱ ἡμέραι ἐγίνοντο δι' αὐτὸν κατὰ τέσσαρα λεπτὰ μικρότεραι, ἢ ἂν πᾶσαν μοῖραν, τὴν ὁποίαν διέτρεχεν. Εἰς μάτην ὅμως. Εἴτε ἐνόησεν εἴτε δὲν ἐνόησεν ὁ πείσμων Πονηρίδης τὴν παρατήρησιν τοῦ ὑποστράτηγου, ἐπέμεινεν οὐχ ἥττον μὴ θέλων νὰ βάλῃ ἐμπρὸς τὸ ὥρολόγιόν του, καὶ διατηρῶν αὐτὸ ἀμεταβλήτως σύμφωνον πρὸς τὰ ὥρολόγια τοῦ Λονδίνου. Ἀθῶα, ἄλλως, ἰδιοτροπία, καὶ οὐδένα ζημιούσα.

Τὴν ὀγδὼν πρωϊνὴν ὥραν, καὶ δεκαπέντε μίλια πρὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Ρόθαλ, ἡ ἀμαξοστοιχία ἔστη ἐν μέσῳ εὐρείας ἐξαίθρας, ὀριζομένης ὑπὸ τινῶν ἐργατικῶν καλυβῶν, ὁ δὲ ὀδηγὸς παρήλθε πρὸ τῶν ἀμαξῶν, λέγων :

— Ἐδῶ οἱ ἐπιβάται καταβαίνουν.

Ὁ Φιλέας προσεῖδε τὸν κύριον Φραγκίσκον Κρόμαρτυ, ὅστις ἐφάνη μὴ ἐννοῶν, πῶθεν καὶ διατί ὁ σταθμὸς ἐκεῖνος ἐν μέσῳ δάσους ὀξυφοινίκων.

Ὁ Πονηρίδης, ἐκπλαγείς ἐπίσης, ὥρμησεν ἔξω καὶ ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν ἀναφωνῶν :

— Κύριε, δὲν ὑπάρχει ἄλλος σιδηρόδρομος !

— Πῶς δηλαδὴ ; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Ἡ ἀμαξοστοιχία σταματᾷ ἐδῶ.

Ὁ ὑποστράτηγος κατέβη πάραυτα ἐκ τῆς ἀμάξης, καὶ ὁ Φιλέας ἠκολούθησεν αὐτὸν χωρὶς σπουδῆς. Ἀπετάθησαν δὲ ἀμφοτέρω πρὸς τὸν ὀδηγόν.

— Ποῦ εὐρίσκεισθα ; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Εἰς τὸ χωρίον Χόλβυ, ἀπῆντησεν ὁ ὀδηγός.

— Μένουμεν ἐδῶ ;

— Βεβαίως. Ὁ σιδηρόδρομος δὲν εἶνε τελειωμένος. . .

— Πῶς, δὲν εἶνε τελειωμένος;

— Δὲν εἶνε. Λέιπουν ἀκόμη ἕως πενήντα μίλια μέχρι τοῦ Ἀλλαχαβάδ, ὅπου ἀρχίζει πάλιν ἡ ὁδός.

— Καὶ ὅμως αἱ ἐφημερίδες ἀνῆγγεῖλαν, ὅτι ὁ σιδηρόδρομος ἦτον ἐντελὲς ἑτοιμος.

— Αἱ ἐφημερίδες ἠπατήθησαν, ἀξιωματικέ μου· τί νὰ γείνη.

— Καὶ ἐν τοσούτῳ δίδετε εἰσιτήρια διὰ Καλκούταν; ὑπέλαβεν ὁ Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὅστις ἤρχιζε νὰ ἐξάπτηται.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός, ἀλλ' οἱ ὁδοιπόροι γνωρίζουν, ὅτι πρέπει νὰ μεταβῶσι δι' ἄλλου μέσου ἀπὸ τὸ Χόλβυ εἰς τὸ Ἀλλαχαβάδ.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἦτο ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Ὁ Πονηρίδης πολλὴν ἡσθάνετο διάθεσιν νὰ καταχειρίσῃ τὸν ὁδηγόν, ὅστις οὐδὲν ἔπαιε. Δὲν ἐτόλμα δὲ ν' ἀτενίσῃ ἐπὶ τὸν κύριόν του.

— Κύριε Φραγκίσκε, εἶπεν ἀπλῶς ὁ κ. Φόγ, ἃς φροντίσωμεν, ἂν θέλετε, νὰ εὐρωμεν μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ μεταβῶμεν εἰς Ἀλλαχαβάδ.

— Ἡ βραδύτης αὐτή, κ. Φόγ, βλάπτει μεγάλως τὰ συμφέροντά σας;

— Ὅχι, κύριε Φραγκίσκε, τὴν εἶχα προΐδει.

— Πῶς; ἐγνωρίζατε ὅτι ὁ δρόμος. . .

— Διόλου· ἀλλ' ἤξευρα, ὅτι θ' ἀπῆντων γρήγορα ἢ ἀργά ἐμπόδιόν τι οἰονδήποτε. Ἐπομένως οὐδεὶς ὑπάρχει κίνδυνος. Ἐγὼ κέρδος δύο ἡμερῶν, τὸ ὁποῖον δύναμαι νὰ θυσιάσω. Τὸ ἀτμόπλοιο ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Καλκούταν διὰ τὸ Χόγγ-Κόγγ τὴν μεσημβρίαν τῆς εἰκοστῆς τετάρτης. Σήμερον ἔχει ὁ μὴν εἰκοσιδύο· ὥστε θὰ φθάσωμεν ἐγκαίρως εἰς Καλκούταν.

Οὐδεμία ἦτο δυνατὴ ἔνστασις πρὸς ἀπάντησιν τοσούτου θετικῆν.

Αἱ πρὸς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου ἐργασίαι διεκόπτοντο ἀληθῶς κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος. Αἱ ἐφημερίδες, ὁμοιάζουσιν πρὸς τὰ διαρκῶς προτρέχοντα ὠρολόγια, εἶχον ἀναγγεῖλει προῶς τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς γραμμῆς. Οἱ πλεῖστοι ὅμως τῶν ὁδοιπόρων ἐγνώριζον τὴν διακοπὴν τοῦ δρόμου, καὶ ἅμα καταβάντες τῆς ἀμαξοστοιχίας κατέλαβον εὐθὺς τὰ παντοειδῆ μέσα μεταφορᾶς, ἅτινα εἶχε τὸ χωρίον, ἀμάξια, δίφρους ὁδοπορικούς, ὁμοιάζοντας μὲ κινήτας παγάδας, φορεῖα, ἱππάρια, κ.τ.λ. Ὡστε ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ἀφοῦ ἀνεζήτησαν καθ' ὅλον τὸ χωρίον, ἐπέστρεψαν ἀπρακτοί.

— Θὰ ὑπάγω πεζός, εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ.

Ὁ Πονηρίδης, ἐπανελθὼν τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐμόρφασε λίαν ἐκφραστικῶς, προσβλέπων τὰ μεγαλοπρεπῆ του μὲν ἀλλ' ἀνεπαρκῆ ὅμως σανδάλια. Εὐτυχῶς εἶχεν ἀπέλθει κ' ἐκεῖνος εἰς ἀναζήτησιν, καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς εἶπε:

— Νομίζω, κύριε, ὅτι εὐρον μέσον μεταφορᾶς.

— Ποίου εἶδους;

— Ἐλέφαντα. Ἰδιοκτήτης του εἶνε εἰς Ἰνδός, κατοικῶν ἐδῶ πλησίον.

— Πηγαίνωμεν νὰ ἴδωμεν τὸν ἐλέφαντα, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

Μετὰ πέντε λεπτά ὁ κ. Φιλέας Φόγ, ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ Πονηρίδης ἐφθάνον πλησίον μικρᾶς καλύβης, συνεχομένης μετὰ μάνδρας, ἣν περιέφραττεν ὑψηλὸν χαράκωμα. Ἐν τῇ καλύβῃ ὑπῆρχεν ὁ Ἰνδός, καὶ ἐν τῇ μάνδρᾳ ὁ ἐλέφας. Ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ αὐτῶν εἰσήγαγεν ἐκεῖνος τὸν κ. Φόγ καὶ τοὺς συντρόφους του εἰς τὴν μάνδραν.

Ἐκεῖ εὐρον ζῶον σχεδὸν ἐξημερωμένον, ὅπερ ἔτρεφεν ὁ κύριός του ἵνα καταστήσῃ αὐτὸ οὐχὶ φορητὸν ἀλλὰ μάχιμον. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον εἶχεν ἀρχίσῃ μεταβάλλων τὴν φυσικὴν τοῦ ζώου πρᾶξη, ὅπως περιαγάγῃ αὐτὸ βαθμὴδ ἐν τὸν μανιῶν ἐκεῖνον παροξυσμόν, ὃν ἀποκαλεῖ μούτς ἡ Ἰνδικὴ γλῶσσα, καὶ ἔτρεφεν αὐτὸ ἐπὶ τούτῳ διὰ σακχάρου καὶ βουτύρου. Ἡ διαίτα αὕτη φαίνεται ἴσως ἀπρόσφορος πρὸς τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, εἶνε ὅμως μετ' ἐπιτυχίας δεδοκιμασμένη παρὰ τῶν κτηνοτρόφων. Κατ' εὐτυχίαν τοῦ κ. Φόγ, ὁ ἐλέφας ἐκεῖνος πρὸ μικροῦ μόλις εἶχεν ἀρχίσῃ τὴν διαίταν του, καὶ τὸ μούτς δὲν εἶχεν ἔτι ἀναφανῆ.

Ὁ Κιούνης—οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ζῶον—ἠδύνατο, ὡς πάντες οἱ ἐλέφαντες, νὰ διανύσῃ μακρὰν καὶ ταχεῖαν πορείαν, ὁ δὲ κ. Φόγ ἀπεφάσισε νὰ μεταχειρισθῇ αὐτόν, ἐν ἑλλείψει ἄλλου ὑποζυγίου.

Ἀλλ' οἱ ἐλέφαντες εἶνε ἀκριβοὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ, διότι κατέστησαν σπάνιοι· οἱ ἄρρενες δὲ μάλιστα, οἱ μόνον πρόσφοροι εἰς τὰς ἐν ἵπποδρομίαις μάχας, εἶνε λίαν περιζήτητοι· τὰ ζῶα ταῦτα ἐξημερωθέντα σπανίως πολλαπλασιάζονται, ὥστε διὰ τῆς θήρας μόνον δύνανται ν' ἀποκτηθῶσι. Περιποιῶνται δ' αὐτὰ μεγάλως, καὶ ὁ Ἰνδός ἐπεμένως ἡρνήθη ἀποτόμως τὴν μίσθωσιν τοῦ ζώου του, ὅτε προέτεινε τοῦτο ὁ κ. Φόγ.

Οὗτος ἐπέμεινε, προσφέρων μάλιστα καὶ ὑπερογκὸν μίσθωμα, ἥτοι δέκα λίρας ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, ἀλλ' ὁ Ἰνδός ἡρνήθη. Προσῆνεγκεν εἴκοσι, καὶ ὁ Ἰνδός ἡρνήθη ἐπίσης· προσῆνεγκεν τεσσαράκοντα, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡρνήθη ἐκεῖνος. Ὁ Πονηρίδης ἀνεπήδα πρὸς πᾶσαν νέαν πλειοδοσίαν, ἀλλ' ὁ Ἰνδός ἦν ἀπρόσιτος εἰς πάντα πειρασμόν.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ προσενεχθεῖσα ποσότης ἦτο ὑπερστροφύγγυλος· διότι, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ἐλέφας ἤθελε διανύσει ἐντὸς δεκαπέντε ὥρῶν τὸ μέχρις Ἀλλαχαβάδ διάστημα, ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ ἤθελε κερδίσει ἐξακοσίας ὅλας λίρας, ἥτοι δεκαπέντε χιλιάδας φράγκων.

Ὁ Φιλέας Φόγ, οὐδόλως ἐξαφθεῖς, προέτεινε τότε εἰς τὸν Ἰνδὸν νὰ ἀγοράσῃ τὸν ἐλέφαντά του

καὶ τῷ προσῆνεγκεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ χιλίας λίρας. Ἀλλ' ὁ Ἰνδός οὐδὲ νὰ πωλήσῃ συγκατένευεν, ὁφραϊνόμενος ἴσως, ὁ πονηρός, ἔτι μείζον τὸ κέρδος.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἔλαβεν ἰδιαίτερος τὸν κ. Φόγ, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ σκεφθῇ, πρὶν ἢ προβῇ περαιτέρω. Ὁ Φιλέας Φόγ ἀπήντησεν εἰς τὸν συνοδοιπόρον του, ὅτι δὲν ἐσυνείθιζε νὰ πράττῃ χωρὶς νὰ σκέπτεται, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ στοιχίσματος εἰκοσι χιλιάδων λιρῶν, ὅτι ὁ ἐλέφας αὐτὸς τῷ ἦτο ἀναγκαῖος, καὶ ὅτι θὰ τὸν ἀπέκτα, πληρόνων, ἂν ἦτο ἀνάγκη, καὶ τὸ εἰκοσαπλάσιον τῆς ἀξίας του.

Ὁ κ. Φόγ ἐπανῆλθε πρὸς τὸν Ἰνδόν, οὕτινος οἱ μικροὶ ὀφθαλμοί, σπινθηρίζοντες ὑπὸ τῆς πλεονεξίας, κατήλεγχον ὅτι κύριον δι' αὐτόν ζήτημα ἦτο ἡ τιμὴ καὶ οὐχὶ ὁ ἐλέφας. Ὁ Φιλέας προσῆνεγκεν ἀλλήλοδιαδόχως χιλίας διακοσίας λίρας, χιλίας πεντακοσίας, χιλίας ὀκτακοσίας, καὶ τέλος δύο χιλιάδας. Ὁ Πονηρίδης, καταπόρφυρος συνήθως, ἦν ὡχρὸς ἐκ τῆς συγκινήσεως.

Εἰς τὰς δισχιλίας λίρας ὁ Ἰνδός ἐνέδωκε.

— Μὰ τὰ σανδάλιά μου! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, πολὺ ἀκριβὲς κατήντησε τὸ κρέας τοῦ ἐλέφαντος.

Τῆς συμφωνίας γενομένης, ἀνάγκη παρέστη ὁδηγοῦ, κ' εὐκόλως εὐρέθη τοιοῦτος. Νέος τις Παρσίδης, νοήμονα ἔχων τὴν μορφήν, προσήνεχθη, ὁ δὲ Φιλέας ἐδέχθη αὐτόν, ὑποσχεθεὶς καὶ γενναίαν ἀμοιβήν, ὅπερ ἠύξησε φυσικῶς τὴν νοημοσύνην του.

Ὁ ἐλέφας παρεσκευάσθη πάραυτα, διότι ὁ Παρσίδης ἐγνώριζε κάλλιστα τὸ ἔργον τοῦ ἐλεφαντοκόμου. Ῥίψας μικρόν τι κάλυμμα ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ζώου, διέθηκεν ἐκατέρωθεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν του δύο καλάθους, ὁμοίους πρὸς τοὺς ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ὁδοιπόροις τῶν Πυρηναίων, ἐν οἷς ἠδύνατό τις ἀνέτως νὰ τοποθετηθῇ.

Ὁ Φιλέας Φόγ ἐπλήρωσε τὸν Ἰνδὸν διὰ τραπεζικῶν γραμματίων, ἐξαχθέντων ἐκ τοῦ περιφήμου σάκκου. Ἡθελε δὲ τις εἶπει, ὅτι ὁ Πονηρίδης δὲν ἐξῆγε γραμμάτια ἀλλὰ τὰ ἴδια του ἐντόσθια τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Μετὰ τοῦτο ὁ κ. Φόγ προέτεινεν εἰς τὸν κ. Κρόμαρτυ νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὸν σταθμόν τοῦ Ἀλλαχαβάδ, καὶ ὁ ὑποστράτης ἐδέχθη. Εἰς ἔτι ὁδοιπὸρος οὐδὲν ἐσήμεινε διὰ τὰ νῶτα τοῦ γιγαντιαίου ζώου.

Τροφαὶ ἠγοράσθησαν ἐν Χόλβυ, καὶ ὁ μὲν Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἐπέβη τοῦ ἐνὸς καλάθου, ὁ δὲ Φόγ τοῦ ἑτέρου, ἐνῶ ὁ Πονηρίδης ἔπλευσε περιβάλλων μεταξὺ τοῦ κυρίου του καὶ τοῦ ὑποστράτηγος. Ὁ Παρσίδης ἀνεβρίχθη ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ἐλέφαντος, καὶ τὴν ἐνάτην ὥραν κατέλειπεν οὗτος τὸ χωρίον, καὶ εἰσεχώρει διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ εἰς τὸ περαιτέρω πυκνὸν δάσος λατανέων.

[Ἐπεται συνέχεια.]

Ὁ καθηγητὴς κ. Χαρίσης Πούλιος, μεταφράσας εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸ πρὸ μικροῦ ἐν Γερμανίᾳ δημοσιευθὲν σπουδαῖον παιδαγωγικὸν σύγγραμμα τοῦ Karl Oppel «Τὸ βιβλίον τῶν γονέων» ἐκδίδοι αὐτὸ προσεχῶς. Ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου, μορφήν ἔχοντος τὴν μάλιστα εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἰδιάζουσαν, τὴν ἐπιστολογραφικὴν, δημοσιεύομεν τὴν ἐπομένην ὥραϊαν ἐπιστολήν, προθύμως πρὸς τοῦτο χορηγηθεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ. Σ. τ. Δ.

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Εἰς ὑμᾶς, ὦ μητέρες, ἀφισροῦται ἡ παροῦσα ἐπιστολή, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀπευθύνεται ἡ τελευταία μου ἐπιστολή· δὲν ὑπάρχει καλλίτερον τέλος διὰ τὸ βιβλίον μου.

Αὐτοκράτορες καὶ βασιλεῖς ἰθύνουσι τὰς τύχας τῶν λαῶν καὶ προσπαθοῦσιν, ἂν θέλωσι πράγματι νὰ ὤσιν ἄξιοι τῆς ὑψηλῆς θέσεώς των, ὅπως καταστήσωσι τὰ ἔθνη, ὧν προῖστανται, σοφώτερα, καλλίτερα καὶ εὐτυχέστερα. Ἐν τοῖς ναοῖς ὅλων τῶν θρησκειῶν διδασκόμεθα τί εἶνε ὀρθόν, τί δίκαιον, τί ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ πράττῃ καὶ τί μὴ, ἵνα καὶ ἕκαστος καὶ ἡ κοινότης προάγῃται. Οἱ πεπαιδευμένοι τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν ἀνερευνῶσιν, ἐξετάζουσι καὶ εὐρίσκουσι τὰ μέγιστα τοῦδε ἄγνωστα, φέρουσιν εἰς φῶς καθ' ἑκάστην νέας γνώσεις καὶ οὕτως ἀδιακόπως πληθύνουσι τὸ σύνολον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐμπειρίας. Εἰς πολλὰς χιλιάδας σχολείων, μεγάλων καὶ μικρῶν, ἐσχολῶν καὶ ταπεινῶν, διδάσκονται ἑκατομμύρια παιδιῶν, καὶ οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσιν αὐτὰ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἀνθρώπους.

Πάντες οἱ εἰρημένοι συνεργάζονται ἵνα δώσωσιν εἰς τὸ γένος μας τὴν μόρφωσιν, τὸν πολιτισμόν του· ἀλλ' ἡ μήτηρ ὑπερτερεῖ πάντων τούτων κατὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ἐπενεργείας· ἡ μήτηρ, ἥτις ὁδηγεῖ τὰ πρῶτα τοῦ παιδὸς βήματα· διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὁποίας βλέπει, διὰ τῶν ὠτῶν τῆς ὁποίας ἀκούει, καὶ διὰ τῆς καρδίας τῆς ὁποίας αἰσθάνεται τὸ παιδίον. Ὅ,τι ἡ μήτηρ ἔθηκεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου τῆς, δὲν δύναται αἱ κατόπιν γιγνόμεναι ἐπιδράσεις νὰ ἀπαλείψωσιν εὐκόλως· ὅ,τι ἐκείνη παρημέλησεν, οὐδέποτε εἰς αὐτόν, ἀνδρωθέντα, γίνεται τοῦτο μέλημα τοῦ βίου. Ὁ χαρακτὴρ τῆς ἐποχῆς δὲν ὀρίζεται ἐκ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁματιῶν τῶν παιδῶν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἐπιδρῶσιν οἱ ἐπιστήμονες ἄνδρες, τὰ μεγάλα τοῦ ἔθνους πνεύματα, ἀμέσως ἐπὶ τῆς μορφώσεως τῆς νέας γενεᾶς, ἢ ἡ μήτηρ, παρὰ τοὺς πόδας τῆς ὁποίας στηρίζονται, πρὸς τὰ χεῖλη τῶν ὁποίων προσβλέπουσιν οἱ ὀφθαλμοί, ὧν ὁ λόγος εἶνε ὁ πρῶτος σπόρος, ῥιφθεὶς εἰς μήπω καλλιεργηθεῖσαν γῆν.

Τοῦτο ἐνόησαν οἱ σοφοὶ πάσης ἐποχῆς καὶ παντὸς ἔθνους καὶ διὰ τοῦτο ἀπέδωκαν ὑψίστην σημασίαν εἰς τὴν ἀνατροφήν. Ὁ Πλούταρχος διηγεῖται ἡμῖν ὅτι ὁ Κᾶτων τὴν ὅλην ἀνατροφήν καὶ διδασκαλίαν τοῦ υἱοῦ του μόνος ἀνέλαβε καὶ

μετ' ἀκουράστου ὑπομονῆς διεξήγαγε. Ἐδίδασκε τὸν παῖδα οὐ μόνον τὸ παλαίειν καὶ τὸ κολυμβᾶν, τὸ ἱππεύειν, τὸ μάχεσθαι καὶ τὸ ἀκοντίζειν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραμματικὴν, τὰ νομικὰ κτλ., ἂν καὶ μεταξὺ τῶν δούλων εἶχεν Ἑλληνά τινα λίαν πεπαιδευμένον. «Διότι,» ἔλεγε, «τόσον πολυτίμους γνώσεις πρέπει ὁ υἱός μου νὰ χρεωστῇ εἰς ἐμὲ καὶ οὐχὶ εἰς ἀργυρώνητον δούλον.» Συνέγραφεν ὁ ἴδιος διηγήματα ἐπιτήδεια πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ παιδίου καὶ ἔγραφεν αὐτὰ μὲ μεγάλα διακεκριμένα γράμματα, ἵνα ἀναγινώσκῃ αὐτὰ ὁ υἱός καὶ μορφωθῇ κατὰ τὰ εὐγενῆ παραδείγματα εὐγενῶν ἀνδρῶν καὶ ἀνυψωθῇ.

Ἰσως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουσιν ἀκόμη τινές, οἵτινες δὲν θεωροῦσιν ἀνάξιον ἑαυτῶν νὰ ἐπιμελῶνται τοῦ κυνηγετικοῦ κυνός των καὶ τοῦ πρὸς ἱππασίαν ἵππου, ἀλλ' ὑπολαμβάνουσιν ἀνάξιον ἑαυτῶν τὸ νὰ ἀναθρέψωσι καὶ διδάξωσιν ἓν παιδίον ἢ ἔννοια τῆς τιμῆς δὲν εἶνε εἰς πάντας ἀκόμη σαφής· ἀλλ' ὅμως, ὦ μητέρες, μὴ ἀποπλανήσῃ τοιαύτη τις ἰδέα. Εἴθετε προωρισμένοι νὰ δώσῃτε εἰς τὴν ἐρχομένην γενεάν τὸν χαρακτῆρα, — δύναται τις νὰ νοήσῃ ὠραιότερον, ὑψηλότερον προορισμόν; Διὰ τοῦτο μετὰ χαρᾶς χωρεῖτε εἰς τὸ ἔργον καὶ ἀκουράστως ἐπιμένετε ἐν τῇ ἐργασίᾳ.

Πρὸ πάντων φροντίζετε περὶ τῆς σωματικῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀκμαιοτήτος τῶν παιδίων σας, καὶ εἰς τοῦτο μὴ ἐπηρεασθῇτε ὑπὸ τῆς ματαιότητος, ἢ ὑπὸ τοῦ συρμοῦ, ἢ ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῆς συνηθείας. Ἐὰν ἡ θυγάτηρ σας ἀνατραφῇ οὕτως ὥστε ὡς γυνὴ νὰ ᾔη εὐθυμὸς καὶ ὑγιής, τότε ἀπὸ καρδίας θέλει εὐχαρισεῖ διὰ τοῦτο τὴν μητέρα της· ἀλλ' ἐὰν ὡς παιδίον ἐνδύεται οὕτως ὥστε οἱ διαβαίνοντες ἱστάμενοι νὰ λέγωσιν: «Ἰδὲ τὸ ἀγγελάκι, τί ὠραῖον μέσσην ὅπου ἔχει,» τότε τοῦτο δὲν θέλει συμβάλλει εἰς τὴν εὐτυχίαν της καὶ εἰς τὴν μητέρα μικρὰν εὐγνωμοσύνην θέλει ἀποδώσει.

Ἐθίζετε τὰ παιδιά σας εἰς πᾶν ὅ τι εἶνε ἡθικόν, ὠραῖον καὶ πρόπον, εἰς τὴν τάξιν, ἐπιμέλειαν, ἐπιμονὴν καὶ ὑπομονὴν, εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν πίστιν. Τὸ καὶ ὅμως ἂς εἶνε καὶ τὸ ὄχι, ὄχι· ἂς μὴ ᾔη ἀναγκαῖα καμμία περαιτέρω ἐνίσχυσις, μηδὲ νὰ ἐπιτρέπητε τοιαύτην τῆς ἀληθείας ἢ παραβάσεως ἔστω δι' αὐτὴν ὡς ἡθικῶς τι ἀδύνατον. Διδάσκετε αὐτὰ τὸ κρατεῖν ἑαυτῶν, τὴν μετριότητα, τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν ὑποκοήν! Τὸ σέβας πρὸς τοὺς νόμους ἂς ἐντυπώνηται αὐτοῖς ἐκ τῆς νεωτάτης ἡλικίας, ἵνα μὴ εἰς τινα περιστάσιν ἀνακύβῃ ἐν αὐτοῖς ἡ σκέψις: «Δύναμαι χωρὶς νὰ μὲ ἴδωσι, χωρὶς νὰ μὲ τιμωρήσωσι νὰ παραβῶ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν νόμον;» Εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ ἀναβαίνωσι τὰ τεῖχη τοῦ σιδηροδρόμου· ἕκαστον παιδίον ἔχει ἐπιθυμίαν νὰ τὰ ἀναβῇ· τὸ κακῶς ἀνατεθραμμένον βλέπει πέραξ αὐτοῦ, καὶ ἂν δὲν

ᾔνῃ τις πλησίον, ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ὁδοῦ, ὅσον θέλῃ· τὸ καλῶς ἀνατεθραμμένον δὲν βλέπει περὶ ἑαυτοῦ, διότι τῷ εἶνε ἀδιάφορον, ἂν τὸ βλέπῃ τις ἢ ὄχι· ὅ,τι εἶνε ἀπηγορευμένον, δὲν ὑπάρχει δι' αὐτό. Οὐχὶ ὁ φόβος τῆς τιμωρίας, ἀλλὰ τὸ σέβας πρὸς τοὺς νόμους κρατεῖ αὐτό.

Τὸ μέγιστον μέλημα ὡς εἶνε νὰ διδάξητε τὰ παιδιά ὅπως κρίνωσι καὶ σκέπτονται ὀρθῶς, νὰ διαφωτίσῃτε τὰ βλέμματά των καὶ νὰ καταστήσῃτε αὐτὰ πνευματικῶς ἀνεξάρτητα καὶ αὐθύπαρκα, ὥστε νὰ ἐκτιμῶσι τὰ πάντα κατὰ τὴν ἀληθινὴν αὐτῶν ἀξίαν.

Ὁ Σκῶτος λόρδος Καλθῶτος ἦτο ἤδη εἰς τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του λοχαγός, μέλος τοῦ μυστικοσυμβουλίου, ἱππότης τοῦ τάγματος τῆς περικνημίδος καὶ ἐκέκμητο ἐτήσιον εἰσόδημα τριακοσίων χιλιάδων λίρων στερλινῶν· ἦτο λοιπὸν ἀνὴρ λίαν περιβλεπτός, εἶχε μεγάλην ἐπιρροὴν καὶ ἐτιμᾶτο πολὺ. Ἦτο ὅμως καὶ νοῦς καθαρῶς σκεπτόμενος καὶ εἶπε καθ' ἑαυτόν: «Ναί, εἰμαι ὑψηλὰ καὶ δυνατός· ἀλλὰ πῶς κατάρθωσα τοῦτο; Ταγματάρχης ὠνομάσθην ἐν τοῖς σπαργάνοις ὧν, ὥστε χωρὶς νὰ πράξω τι· ἡ ἀνδρία τοῦ εἰς ἐμὲ δοθέντος ἱππικοῦ συντάγματος ἐν τῷ κατὰ τῶν ἀνταρτῶν ἀγῶνι καὶ ἡ καλὴ ὁδηγία τοῦ ἀντικαταστάτου μου μοὶ ἔφερε τὸ παράσημον καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου· τὴν περιουσίαν μου ἐκλήρονόμησα παρὰ τῶν προγόνων μου, οἵτινες συνήθουσαν αὐτὴν (δικαίως ἢ ἀδίκως)· ἀλλ' οὐδαμοῦ βλέπω τι ἐκ τῆς ἰδίας ἀξίας προσθόν. Ἔστω, ἂς ἴδωμεν, πόσου εἰμαι ἄξιος;» Ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι θέλει ἐπιθεωρήσῃ τὰ μεγάλα αὐτοῦ κτήματα εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἔλαβεν ἀπεριόριστον ἄδειαν ἀπουσίας, παρέδωκε τὴν οἰκίαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ εἰς ἀξιοχρεῶν τινα ἄνδρα καὶ ἔταξεῖδεν, χίλια τάλληρα ἔχων, οὐχὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀλλ' εἰς τὴν Αὐστρίαν.

Ἐν Βιέννῃ ὠδηγήθη ἐνώπιον τοῦ στρατηγοῦ Βράουν, περὶ οὗ ἤξευρεν ὅτι εἶνε καὶ αὐτὸς Σκῶτος.

«Ἐξοχώτατε, εἰμαι Σκῶτος καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω τὰ πολεμικὰ παρ' Ὑμῖν καὶ ὑπὸ Ὑμᾶς, τὸν μέγαν στρατηγόν, νὰ πολεμήσω ὑπὲρ τῆς Αὐτοκρατείας Μαρίας Θηρεσίας.»

«Καλὰ, παιδί μου, ἔχεις περιουσίαν;»

«Δυστυχῶς ὄχι, ἐξοχώτατε, ἀλλὰ θέλω φέρεσθαι οὕτως, ὥστε νὰ καταστῶ ἄξιος νὰ ἀποκηθῶ τοιαύτην.»

«Εὖγε, μοὶ ἀρέσκεις, καλῶς σκέπτεσαι. Σὲ παραλαμβάνω ὡς ὑπαξιωματικόν εἰς τὸ τάγμα μου.»

«Μυρίας εὐχαριστήσεις, ἐξοχώτατε· ἀλλ' ἐπεθύμουν πρῶτον νὰ μάθω νὰ ὑπηρετῶ, πρὶν ἢ ἐγὼ αὐτὸς ἀρχίσω νὰ προστάσω· ἀγαπῶ νὰ ἀρχίσω ἀπὸ τὰ κατώτερα.»

«Ζήτωσαν οἱ Σκῶτοί μου! Σὲ δέχομαι εἰς τὸ τάγμα μου! Αἱ πράξεις σου, ἂς συμφωνῶσι μὲ τοὺς λόγους σου, καὶ θὰ προοδεύσῃς πολὺ! Πῶς λέγεις;»

«Λίβινκτων.»

Καὶ ὁ Λίβινκτων ἐκράτησε τὴν ὑπόσχεσίν του, καὶ ἔπραξε περισσότερα τῶν ὑποσχημένων. Ἡ διαγωγή του ἦτο ἀμεμπτος· ἡ μετριοφροσύνη του καὶ ἡ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν προθυμία του καθίστων αὐτὸν παρὰ πᾶσιν ἀξιαγάπητον, ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν. Ἡ ἀνδρία του συνωδεύετο μετὰ σκέψεως καὶ προφυλάξεως· ἀνέβαινε ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμὸν, καὶ μετὰ τέσσαρα πλήρη κινδύνων καὶ πολυταράχων ἐκστρατειῶν ἔτη ἦτο ταγματάρχης. Ἀφοῦ κατάρθωσε νὰ προβιβασθῇ εἰς ταγματάρχην, ἦτο εὐχαριστημένος· ἤδη ἔχρεώσκει τὴν θέσιν του οὐχὶ πλέον εἰς τὴν τύχην, ἀλλὰ εἰς τὴν ἰδίαν ἀξίαν. Ἐπεσκέσθη πάλιν τὸν στρατηγὸν Βράουν, παρυστάθη αὐτῷ ὡς λόρδος Καλθῶτος, καὶ ἐπέστρεψε μετὰ ταῦτα πάλιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Τὸν Ἑλληνα φιλόσοφον Ξενοφάνη προσεκάλεσέ τις εἰς τὰ τυχερὰ παιγνίδια (τῷ ἔκτω αἰῶνι π. Χ.). «Δὲν παίζω κύβους,» ἀπεκρίθη ὁ Ξενοφάνης. — «Φοβεῖσαι μὴ χάσῃς,» τῷ ἀπήντησεν, «εἶσαι δειλός.» — «Βεβαίως εἰμαι δειλός,» ἀπεκρίθη ὁ φιλόσοφος, «ὁσάκις πρόκειται περὶ πραγμάτων, διὰ τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἐντρέπωμαι.» Μὲ κύβους δύνανται καὶ τὰ παιδιά νὰ παίζωσιν· ἀνὴρ ἔχων πνεῦμα καὶ καρδίαν εἰξεύρει νὰ μεταχειρίζηται καλλίτερον τὸν χρόνον.

Τὸν ἀξιόλογον φιλόσοφον Σενέκαν, τὸν διδάσκαλον τοῦ Νέρωνος, ἐμῆφοντο καλοὶ τινες φίλοι του ὅτι ἀκροᾶται τῆς διδασκαλίας ἄλλων φιλοσόφων, καὶ ἔλεγον ὅτι ἔπρεπε νὰ αἰσχύνηται δι' αὐτό. «Εὐτυχής,» εἶπεν ὁ Σενέκας, «ἐὰν μόνον δι' αὐτοῦ καταισχύνω τὸ γῆρας μου! Μακρὰν ἀκόμη εὐρίσκομαι τοῦ νὰ μάθω τελείως νὰ εἶμαι σοφώτερος καὶ καλλίτερος.»

Ἄλλ' ἐὰν θέλητε τὰ παιδιά σας νὰ καταστήσῃτε τέλεια καὶ ἐλεύθερα, ὀφείλετε ὑμεῖς αὐτοὶ νὰ ᾔσθε ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι τοῦ συνθήματος τῆς ἐποχῆς, τῶν ἀνοησιῶν τοῦ συρμοῦ. Ἡ ἀνατροφή τῶν παιδίων ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἀνατρέφοντος διαρκὴ τελειοποίησιν ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἀναγκαῖα αὐτῇ, διότι ἡ μήτηρ εἰς πᾶν πρᾶγμα εἶνε παράδειγμα διὰ τὰ παιδιά, εἶνε πρότυπον· διότι πᾶς κόπος εἶνε μάταιος, ἂν αἱ πράξεις εἶνε ἐναντίαι τῶν λόγων, ὅπως ἐδείξα ἐν τῇ VII ἐπιστολῇ μου (σελ. 96). Συχνάκις λέγουσι: «Τὰ παιδιά εἶνε ἀκριβεῖς παρατηρηταί.» Δὲν τὸ πιστεύω· τοῦναντίον εἶνε ἐπιπόλαια, ἀλλ' ὡς τὰ πολλὰ εἶνε ἐλεύθερα προλήψεων, καὶ πάντοτε σχεδὸν ἀδυσώπητοι κριταί. Ἀλλοίμονον διὰ τοῦτο εἰς τὴν μητέρα, ἥτις αὐτὴ παραβαίνει τὰ καθήκοντα, ἅτινα ἐπιβάλλει εἰς τὰ παιδιά της!

Ἄλλ' εὐτυχῇ θεωρῶ ἐκείνην, ἥτις κατὰ παιδίων της τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας πληροστατα! Πᾶν ὅτι ταῦτα ἐπιτυγχάνουσι καὶ κατορθοῦσι, φέρουσιν εἰς τὴν μητέρα· πᾶσα τιμὴ, πᾶσα ἀνάδειξις ἔχει δι' αὐτὰ διπλὴν ἀξίαν, διότι ἡ μήτηρ θὰ χαρῇ καὶ οὐδεμία εὐτυχία εἶνε γλυκεία, ὅταν ᾔη ἀδύνατον ἡ μήτηρ νὰ συμμετάσχη αὐτῆς.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε μικρὸν ἔργον ἡ τῶν παιδίων ἀνατροφή! Ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετ' ἴσης ἀείποτε ἐπιμονῆς νὰ παρατηρῇ καὶ διευθύνῃ, νὰ παραινῇ καὶ ὑποστηρίξῃ, νὰ ὑπενθυμίξῃ καὶ βοηθῇ, νὰ εἶνε πάντοτε αὐστηρά, καὶ ὅμως πάντοτε ἀξιαγάπητος· νὰ μὴ ἀποκάμῃ ποτὲ, καὶ ὅταν μὴδὲν ἀποτέλεσμα φαίνεται· νὰ μὴ παραβλέπῃ τὸ ἐλάχιστον, νὰ φροντίζῃ δι' ὅλα, — δὲν ὑπάρχει δυσκολώτερον ἔργον, οὐδὲ μεγαλότερον ἄθλον. Χιλιάκις εὐκολώτερον εἶνε ἐν στιγμῇ ἐνθουσιασμοῦ νὰ πράξῃ τις μεγάλην πράξιν, νὰ προσφέρῃ μεγάλην θυσίαν, ἢ καθ' ἑκάστην ἐπὶ ἔτη νὰ ὑποφέρῃ ἀναριθμήτους μικροὺς κόπους καὶ βάρη. Εὐκολώτερον εἶνε νὰ ὁρμήσῃ τις κατὰ τῶν ἐχθρικῶν πυροβόλων, νὰ ὑπερπηδήσῃ τὰ χαρᾶκώματα θαρραλέως, νὰ στήσῃ τὴν σημαίαν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἴσως νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος του, ἢ δεκαετηρίδας ὅλας νὰ ἐπιμελήται καὶ περιποιῇται παιδιά, νὰ ἀνατρέφῃ, θεραπεύῃ, νὰ ἀνυψοῖ καὶ ἐξευγενίσῃ. Τοῦτο εἶνε ἡ ἡρωικὴ πράξις ὡς ὡς, ὦ μητέρες! Ἡσύχως καὶ ἀνευ ἀξιώσεων θέτετε λίθον ἐπὶ λίθου, ἄχρως οὐ ἡ οἰκοδομὴ τελειωθῇ. Ἡ ἐνέργειά σας ἐν τοῖς καθ' ἑκάστα μόλις φαίνεται· εἶνε ἀφανής καὶ μικρά, ἀλλ' ἐν τῇ ἐξασκήσει αὐτῆς ἐπὶ ἔτη κατορθοῖ τὸ ὕψιστον, τὸ μέγιστον, παράγει τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς.

Ἡ ἀγάπη, ἡ φροντίς καὶ ἡ ἐργασία τῶν μητέρων δὲν λαμπρύνεται διὰ μνημεῖων ἐκ λίθου ἢ μετάλλου, ἀλλ' ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν παιδίων ὑπάρχει δι' αὐτὰς μνημεῖον, καὶ πᾶν ὅ τι μέγα καὶ λαμπρὸν γενεὰ τις παράγει, βασιζέται ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς της, καὶ ἂν πρέπη νὰ στεφανώωνται οἱ εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ὠραιότερα δάφνη ἀνήκει εἰς τὰς μητέρας.

Ο ΦΟΙΝΙΞ

ὡς ἐθνικὸν σύμβολον τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ 1828, μοναδικὸν σύμβολον, ἐν ταῖς δημοσίαις σφραγίσιν, ἐπεκράτησε τὸ σύμβολον τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ Κυβερνήτης δὲ ἀντικατέστησεν αὐτὸ διὰ τοῦ συμβόλου τοῦ Φοίνικος, φέροντος κάτωθεν μὲν τὸ ἔτος 1821, ἥτοι τὴν ἐποχὴν, ὅτε ἡ Ἑλᾶς ἀνέστη ἐκ τῆς ἐαυτῆς τέφρας, ὡς ὁ Φοῖνιξ, ἀνθῶν δὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἀπαραλλάκτως ὡς ἔχει τὸ διὰ τῆς Ἑστίας (ἀριθ. 166) δημοσιευθὲν ἀπεικόνισμα. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἐπὶ Κυβερνήτου κοπὲν νόμισμα τὸ ἴδιον σύμβολον

λον ἔφερε, μετὰ τοῦ ἔτους 1821, ἂν ἡ μνήμη δὲν μὲ λανθάνη, καὶ φοινίξ ἐπωνομάσθη. Τὸ 1821 λοιπόν, ἐν τῇ σφραγίδι καὶ τῷ νομίσματι, δὲν ἐδήλου τὴν ἐποχὴν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος, ἥτοι τὴν ἐποχὴν ὅτε ἐκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι μία τῶν μεγάλων κατὰ τοῦ Κυβερνήτου μεμψιμοιριῶν ὑπῆρξε καὶ αὕτη, ὅτι ἀντικατέστησε τὸ ἔθνικόν τῆς Ἀθηνᾶς σύμβολον διὰ τοῦ μυθολογουμένου φοίνικος, ὡς ἂν ἤθελε, κατὰ τοὺς κατηγόρους του, νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν μυθολογικὴν, ἥτοι μοιραίαν καὶ τυχαίαν, κυρίως δὲ καταγωγῆς ἀποκρύφου καὶ ἀγνώστου, καὶ οὐχὶ ἔργον ἐσκεμμένον, μελετηθὲν ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ὁλομελείας τοῦ ἔθνους, καὶ ἐκτελεσθὲν δι' ἡρωικῆς ἀποφάσεως. Καὶ ὅμως, ὁ ἱστορικὸς Τρικούπης, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ, προοιμιάζεται διὰ τοῦ Γουλιέλμου Τέλλ, οὗ ὁ βίος ἔχει πολλὰ τὰ μυθώδη. Τοῦτο λέγων, οὐδόλως συμφωνῶ μετὰ τοῦ Τρικούπῃ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἔχει τι τὸ παράλληλον, ὡς πρὸς τὰς αἰτίας μάλιστα, μὲ τὴν ἑλβετικὴν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἀποδέχομαι ὅτι ὁ πρακτικώτατος ἑλληνικὸς νοῦς τοῦ Κυβερνήτου προέθετο, διὰ τοῦ συμβόλου τοῦ φοίνικος, νὰ χαρακτηρίσῃ μυθικὴν τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Ἐπειτα, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ μυθικὴ εἶναι, καὶ εἰς τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν μῦθον ἀνήκει καὶ αὕτη, ὡς καὶ ὁ φοινίξ!

Ἀλλὰ πόθεν ἡ τοῦ Κυβερνήτου κλίσις πρὸς τὸ σύμβολον τοῦ φοίνικος;

Σημειῶ ἐνταῦθα τὴν ἐν τινι βιβλιοκρισίᾳ ἐπὶ τοῦ Βυζαντινοῦ Θεάτρου τοῦ κ. Σάθα ἐξηγηθεῖσαν ἐσχάτως περὶ τούτου εἰκασίαν μου, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐρεύνης ἂν ἤρμοζεν, ἐν τῇ δημοσίᾳ ἑλληνικῇ σφραγίδι, μᾶλλον ἢ Ἀθηνᾶ, ἢ ὁ φοινίξ.

Ὡς γνωρίζομεν, καὶ ὁ κ. Σάθας ἐπίσης ἀναφέρει, κατὰ τὸν ΙΣ' καὶ ΙΖ' αἰῶνα πολλοὶ τῶν ἑλληνοπαίδων, ἰδίως δὲ κρήτες καὶ ἐπτανήσιοι, ἐξεπαιδεύθησαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Παυτοῦ. Οἱ ἑλληνοπαῖδες οὗτοι, κατὰ τὸν ΙΣ' αἰῶνα, καὶ μάλιστα οἱ κρήτες, καὶ πολλὰ πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον καὶ ἐσκέπτοντο, καὶ πολλὰ ἔγραφον καὶ ἐδημοσίεον, ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς πατρίδος ἀπὸ πάσης ξενικῆς δουλείας. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑπῆρξε καὶ Πάνδημός τις, νεανίας κρῆς δαιμόνιος ὅστις, πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ ποιημάτων ἰταλιστὶ ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς Κρήτης ἀπὸ τῶν δεινῶν τῶν ξενικῶν ἐπιδρομῶν καὶ τῆς τελείας ἀπὸ τοὺς τυράννους τῆς ἐλευθερώσεως. Ἐν τῷ ποιηματικῷ τούτῳ, ὑπάρχουσι στίχοι ἀπαράμιλλοι, στίχοι ἄξιοι τοῦ καλάμου τοῦ Πολιτιανοῦ, τοῦ Παρίνη καὶ τοῦ Λεοπάρδη. Ὁ δεκαοκταέτης εὗτος νέος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἑλλήνων συμμαθητῶν του, πάντοτε παθαινόμενοι, ἐν τῇ ξένῃ γῇ, περὶ τῆς τύχης τῆς πατρίδος, ἀπεφάσιζαν νὰ

ἔχουσι διαρκῆς τὴν σύμβολον παρηγορίας ὑπὸ τὰς ὀφείας των, ἐμφαίνον τὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν. Ὡς τοιοῦτον δὲ σύμβολον ἐξελέξαντο τὸν φοινίκα, μετὰ σταυροῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἀπαρallάκτως ὡς φαίνεται ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ ταχυδρομικῇ σφραγίδι καὶ ἐν τοῖς νομίσμασι τοῦ Κυβερνήτου, ἐχάραξαν δὲ τὸ σύμβολον αὐτὸ ἐπὶ τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῶν σφραγίδας. Ἐκτοτε, καὶ εἰς πολλὰ τῶν ἐν Ἑνετίᾳ τυπωθέντων ἑλληνικῶν βιβλίων ἀπετυπώθη ὁ φοινίξ, ἐν τῇ προμετωπίδι αὐτῶν, παρέμεινε δὲ παρὰ τοῖς κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα Ἑλλήσι, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Παταύτου ἐκπαιδευμένοις, ἢ ἀνάμνησις αὐτῇ ὡς ἱερὰ, καθὼ προοιμιίζουσα τὴν τοῦ ἔθνους ἀνάστασιν. Εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Παταύτου ἐξεπαιδεύθη κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ ὁ Κυβερνήτης, ὅστις βεβαίως θὰ ἐγνώριζε τὰ τοῦ Πανδῆμου καὶ τῶν λοιπῶν ἑλληνοπαίδων τῆς ΙΣ' ἑκατονταετηρίδος, ἐντεῦθεν δὲ, νομίζω, ἢ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας ἐντύπωσις ἐπέδρα ἐτι μᾶλλον ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὅτε εἶδε τὴν πατρίδα ἐλευθέραν, καλοῦσαν δὲ αὐτὸν ὅπως τὴν κυβερνήσῃ. Ἐν τῇ ἰσχυρᾷ τοῦ Κυβερνήτου διανοίᾳ, ἢ τοῦ φοίνικος παράστασις, μετὰ σταυροῦ μάλιστα, ἐξεικονίζεν ἴσως πρακτικώτερον καὶ ἐμφαντικώτερον τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀναγέννησιν, ἱκανοποιεῖ δὲ καὶ τὰς βαθείας αὐτοῦ θρησκευτικὰς πεποιθήσεις.

Γ. Δ.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Ὁ περιφανὴς ἀμερικανὸς ἱστοριογράφος Πάρκμαν ἐξέδωκεν ἐν Βερολίνῳ διδακτικὴν τὰς διατριβὴν, ἐν ᾗ ὑπάρχουσιν ἀποτεταμιευμένα πολλὰ καὶ παντοῖα ἐπιχειρήματα πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι «ἡ γάγγραινα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶναι ἡ καθολικὴ ψηφοφορία». Αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ, καὶ ὑπερβολικαὶ ἂν ὑποτεθῶσιν, εἶναι ἀξιοπρόσητοι, διότι ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τινὰ τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Ἡ καθολικὴ ψηφοφορία τότε μόνον ἐπιτυγχάνει ἀληθῶς καὶ εἶναι ἀσπαστὴ, δόξαν ἢ βελτίων μερὶς τοῦ ἔθνους ὑπερισχύῃ τῆς φαυλοτέρας. Ἐφ' ὅσον ὅμως πολλαπλασιάζεται μὲν ἡ τῶν κατοίκων πληθὺς, συναυξάνεται δὲ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ τρυφή, ἐπὶ τοσοῦτον ἐλαττοῦται ἡ ἠθικὴ δύναμις, ἢν τέως οἱ ἀγαθοὶ ἐξήσκουν ἐπὶ τοὺς ὑποδεεστερούς. Ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις καὶ ὁ ὑψηλὸς πολιτισμὸς δὲν προδιβάλλουσι τὴν πολυτεκνίαν· αἱ τάξεις τῶν ἀμαθῶν ἐπομένως αὐξάνονται καὶ πληθύνονται ταχύτερον ἢ αἱ τῶν ἐπιτηδείων νὰ ἀρχώσι. Πρὸ τσσαράκοντα ἐτῶν αἱ κῶμαι καὶ αἱ κωμοπόλεις τῆς Ἀμερικῆς ἠδύναντο κάλλιστα καὶ τιμιώτατα νὰ διοικηθῶσι διὰ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας· ἀφ' ὅτου ὅμως κατέστησαν πόλεις μεγάλα καὶ πολυάνθρωποι μετὰ κολοσσίων ἐργαστῶν, ἀφ' ὅτου οἱ κάτοικοι διαφθαρέντες καλοῦσιν ἐ-

λευθερίαν τὴν ἀκολασίαν, πολιτικὴν δὲ ἐνέργειαν τὴν ληστείαν, φέρονται δὲ καὶ ἄγονται ὑπὸ ἀγυρῶν καὶ δημοκόπων, ἢ καθολικῇ ψηφοφορίᾳ ἀπεδείχθη πάσης κακίας μητρόπολις καὶ λῦμη ἀληθείας τοῦ πολιτικοῦ σώματος. Ὅταν ὁ πολίτης ἀδυνατῇ νὰ διακρίνῃ τὸν τίμιον ὑποψήφιον ἀπὸ τοῦ ἀτίμου, ὅταν μὴ καταλαμβάνῃ ὅτι τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον συνδέεται ἀδιασπάστως τῷ κοινῷ συμφέροντι, ἦναι δὲ ἔτοιμος νὰ πωλήσῃ ἀντὶ 2 ἢ 3 ταλήρων τὴν ψήφον του εἰς εὐφραδὴ κακοῦργον· ὁπότεν χειροκροτῇ εἰς τὰς φλυαρίας νέων Κλεῶνων, ἀποστρέφῃ δὲ τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς τιμιότητος, ὁ ὄλεθρος τοῦ κράτους εἶναι ἐγγύς. Μωρὸς, κατὰ τὸν Πάρκμαν, ὁ πισεύων, ὅτι οἱ ἐν Ἀμερικῇ ψηφοφοροῦντες εἶναι ἄνθρωποι ἔχοντες λόγον καὶ θέλησιν ἐλευθέραν. Θεὸν ἕνα μόνον ἔχουσι, τὰ χρήματα, ἀνθ' ὧν πωλοῦσιν ἀσυνειδήτως τὸ τιμωρὸν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἡ καθολικὴ ψηφοφορία ἀναγκάζει τανῦν τὸν ἄμβωνα, τὸ βῆμα, τὴν δημοσιογραφίαν νὰ κολλαέωσι τὰς κακίας τοῦ συρφετοῦ, νὰ καταπαύσιν πᾶν αἰσθημα ἠθικόν, νὰ θωπεύσιν καὶ σαίνωσι τυχοδιώκτας, κλέπτας καὶ ληστές, τὸ δὲ χεῖριστον ἐμποδίζει τὴν νομοθεσίαν νὰ τιμωρῇ τὰ ἀδικήματα. Δὲν ἀληθεύει, ὅτι ἡ παιδεία καὶ ὁ φωτισμὸς διορθοῦσι τὸν κακὸν ψηφοφόρον· οὐδαμῶς ἀρκεῖ ἡ ἐκμάθησις τῆς γραφῆς, τῆς ἀναγνώσεως καὶ τοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν ἀπῇ ἡ τοῦ ἔθνους κοσμιότης καὶ εὐπρέπεια καὶ ἡ συνειδήσις τῆς ὑπεροχῆς τοῦ κοινῷ συμφέροντος ἀπὸ τοῦ ἀτομικοῦ. Τὰ ὕψιστα τῆς πολιτείας συμφέροντα ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐξέλεξιν σωματείων καὶ δημοτικῶν συμβουλίων, προελθόντων ἐκ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, ἐκ τῆς ὑποστάσεως τῆς κοινωνίας, διότι καὶ ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι συμπαρασύρθησαν ὑπὸ τοῦ χειμαρῶτος τῆς διαφθορᾶς. Μόνον ἐν ταῖς ὑπερτάταις σφαίραις τοῦ πολιτικοῦ βίου ὑπάρχει τιμιότης· ὁ εἰς τὰ ἄλλα σωματεία εἰσερχόμενος δυσχερῶς πάνυ θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι τίμιος. Οὕτω δὲ ἐχόντων τῶν πολιτικῶν ἀποχῇ, ἥτοι ὁ ἰδιωτικὸς βίος. Ἐν ταῖς πόλεσιν αἱ ἐπικινδυνόταται τάξεις εἶναι πολυπληθέστεραι καὶ ἰσχυρότεραι· δὲν ἀνέχονται τοὺς καλλιτέρους των, προτιμῶσι τοὺς ὁμοίους, ἀπαρτίζουσι δὲ ἔνοπλον καὶ συντεταγμένον βραβάρωτα, προωρισμένον πάντα νὰ καταστρέφῃ. Ὅπου λείψανον, ἐκεῖ καὶ κόρακες. Οἱ ἐπιμελεῖς φορολογοῦνται ἵνα τρέψωσι καὶ παχύνωσι τοὺς ἀργούς. Χορηγοῦνται ἀξιώματα ἵνα παρατείνωνται αἱ καταχρήσεις καὶ διατηρῶνται ἐν τῇ ἐξουσίᾳ οἱ φαυλεπίφραυλοι. Τῶν ὀλίγων ἐναρέτων ἢ φωνὴ πνίγεται ἐν τοῖς συμβουλίοις τῶν κακῶν. Ἡ θεωρία τῶν ἀναφαίρετων τῆς ἀνθρωπότητος δικαιωμάτων κατέστη αἰσχύνῃ τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ὁ

Κ. Πάρκμαν ἀφηγεῖται διὰ μακρῶν τὰς γνωστάς ἀπεργίας καὶ ἐπαναστάσεις τῶν ἐργατῶν ἐν τοῖς μηχανοποιείοις καὶ τοῖς σιδηροδρόμοις, ἃς ὑπολαμβάνει ἑμμεσον ἐπακολούθημα τῆς γενικῆς ψηφοφορίας, καὶ ἐξ ὧν, λέγει, χιλιάδες ἀνδρῶν ἐφονεύθησαν, χιλιάδες ἑκατομμυρίων χρημάτων κατεστράφησαν, ἀπετεφρώθησαν δὲ καὶ τινὰ τῶν πλουσιωτέρων ἐργοστασίων.¹

ΟΓΚΟΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Τὸ ὑπὸ τῶν ὑδάτων κατεχόμενον μέρος τῆς γῆνης σφαίρας ὑπολογίζεται εἰς τρία ἑκατομμύρια ὀκτακοσίας τριάκοντα δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια πενήκοντα ὀκτὼ τετραγωνικά μιλιάμετρα. Περιλαμβάνει δὲ ὁ ὕψος οὗτος ὄγκος δύο δισεκατομμύρια καὶ διακόσια πενήκοντα ἑκατομμύρια κυβικῶν μιλίων, καὶ ἠδύνατο ν' ἀποτελέσῃ σφαῖραν ἔχουσαν διάμετρον ἐξήκοντα λευγῶν καὶ βάρος τριῶν πεντακισεκατομμυρίων τόνων. Σημειωτέον δὲ, πρὸς κατανόησιν τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ὅτι τὸ πεντακισεκατομμύριον ἔχει πρὸς τὸ δισεκατομμύριον ὡς λόγον ἔχει τοῦτο πρὸς τὴν μονάδα, ὅτι δηλαδὴ τὸ πεντακισεκατομμύριον περιλαμβάνει τοσαῦτα δισεκατομμύρια ὅσας τοῦτο περιλαμβάνει μονάδας. Ὁ ὕψος δὲ οὗτος ὄγκος εἶναι τοιοῦτος περίπου, ὅσος θ' ἀπετελεῖτο ὑπὸ πάντων ὁμοῦ τῆς γῆς τῶν ποταμῶν, ῥεόντων ἀδιαλείπτως ἐπὶ τσσαράκοντα χιλιάδας ἐτῶν.

**

Γινώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

123.

Πάσης ἡδονῆς ἤθελον εἶσθαι ἐστερημένος ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν οὐδέποτε ἑαυτὸν ἐκολάκευεν.

124.

Καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτῶν οἱ πανουργότατοι τῶν ἀνθρώπων ἐν ὑποκρίσει κατακρίνουσι πᾶν πανουργήμα. Πολιτεύονται δὲ οὕτως, ὅπως, μεγάλῃς περιστάσεως δοθείσης, καὶ μεγάλου συμφέροντος προκειμένου, μεταχειρισθῶσιν ὡς ὅπλον τὴν πανουργίαν.

125.

Ἡ συχνὴ τῆς πανουργίας χρῆσις μικρονοίας εἶναι τεκμήριον. Σχεδὸν δὲ πάντοτε ὁ διὰ τῆς πανουργίας κρυπτόμενος ἐντεῦθεν, ἀποκαλύπτεται ἐκεῖθεν.

126.

Ἀδεξιότητος ἀποδείξεις εἶναι ἡ πρὸς τὴν πανουργίαν καὶ τὴν προδοσίαν καταφυγή.

127.

Ὁ κατὰ τὴν πανουργίαν ἑαυτὸν νομίζων ὑπερέχοντα πάντας, βεβαίαν τὴν εἰς τὰς παγίδας αὐτῶν πτώσιν αὐτοῦ παρασκευάζει.

1. Κ. Λ. 1.

128.

Ἡ λόγων ἢ τρόπων ἄκρα λεπτότης ἐπίπλαστον ἔχει τὸ προσηνές· ἡ δὲ ἀληθὴς προσηνεὶα πραγματικὴ εἶναι λεπτότης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Κ* εἶχεν ἐν Ναυπλίῳ ἀποθήκην ἐξαιρέτων οἴνων, ἐκ τῶν ὁποίων προθύμως ἔδιδε πρὸς τοὺς φίλους αὐτῆς ἂν πρότερον τῇ ἐστέλλετο ἴσος ἀριθμὸς φιαλῶν κενῶν. Ὁ ποιητὴς Θ. Ὁρφανίδης, φίλος τῆς κυρίας Κ*, διατρίβων ποτὲ ἐν Ναυπλίῳ, ἀπέστειλεν αὐτῇ δύο κενὰς φιάλας μετὰ τῶν ἐξῆς στίχων·

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Κ*

Δύο λάβετε φιάλας, κ' ἀντ' αὐτῶν, παρακαλῶ σας,
Στείλατέ μου δύο ἄλλας, πλήρεις ὅμως καὶ κλειστάς,
Ἀπὸ τὸ γλυκύ σας μαῦρον ἢ ἀπὸ τὸ κόκκινόν σας,
Τὸ ὅποιον ἐμφυχώνει τοὺς ἀψύχους ποιητάς.

Ὁ Θεάνθρωπος Χριστὸς μας μετεποίησεν εἰς οἶνον
Πλήρεις ὕδατος ὑδρίας εἰς τὸν γάμον τοῦ Κανᾶ·
Σὺ κυρά μου, χωρὶς ἄλλο, ὑπερέβης καὶ Ἐκείνον,
Ἐπειδὴ πληροῖς δι' οἴνου τὰ ἀγγεῖα τὰ κενά.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Δὲν πρέπει, ὅταν ἔρχονται καιροὶ δύσκολοι, νὰ συνεθίζωμεν τὴν ψυχὴν μας εἰς τὸ νὰ λιγυρίζῃ· ἀρκετὴ εἶναι ἡ πρὸς τοῦτο φυσικὴ κλίσις τῆς.

* Δὲν ὑπάρχει ἔργον τὸ ὅποιον ἡ ἑξὶς δὲν περιβάλλει μὲ θέλητρον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ περὶ τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν ζήτημα συνεζητήθη ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Μονάχου, ὅπερ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς καύσεως κατὰ τέσσαρας περιστάσεις, ἧγουν μετὰ τὰς μάχας, κατὰ τὰς ἐπιδημίας, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μεταφορᾶς τῶν πτωμάτων καὶ ὁσάκις ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους δὲν ἐπιτρέπει τὸν ἐνταφιασμόν. Ἰατρὸς δὲ τις (M. Wattson) προβαίνειν περαιτέρω θέλει οὐ μόνον τὴν καῦσιν τῶν θενεώτων καθ' οἷαν δὴποτε περίστασιν, ἀλλὰ καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ἐκ τῆς καύσεως παραγομένου ἀερίου. Διὸ λέγει εἰς τοὺς Ἰνδούς· «Δαπανᾶτε πολλὰ πρὸς καῦσιν τῶν σωμάτων σας, καὶ ἡ καῦσις γίνεται ἀτελής. Κύριος ὑμῶν σκοπὸς εἶναι νὰ ἔχητε τὴν ἐκ τῆς καύσεως σποδὸν ὡς πάντες οἱ ἀρχαῖοι. Ἀλλ' ἡ προσφιλεστάτη αὕτη σποδὸς εἶναι ἀναμεμιγμένη μετὰ τῆς τέφρας τῶν ξύλων. Ἐγὼ λοιπὸν θὰ σας δώσω ἀγνὴν καὶ ἀμιγῆ τὴν σποδὸν σας.» Ἐπειτα δὲ περιγράφει τὴν βραβευθεῖσαν συσκευὴν του, συνισταμένην εἰς κλίβανον ἔχοντα ἐσχάραν ἐφ' ἧς ἐπιτίθεται τὸ μέλλον νὰ καῖ πῶμα. Πυροῦται ἔπειτα ὁ κλίβανος ἰσχυρῶς καὶ τὸ πῶμα γίνεται κόνις, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης βλαβερᾶς ἀναθυμιάσεως. Πρὸς δὲ τούτοις πάντα τὰ λιπώδη μέρη μεταβάλλονται ὑπὸ τῆς θερμότητος εἰς ἀέριον ἔχον φωτιστικὴν δύναμιν ἐξαπλάσιαν τοῦ κοινοῦ ἐκ γαιανθράκων

ἀερίου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ συσκευὴ αὕτη εἶναι πανταχόθεν κλειστή, τὸ ἀέριον τοῦτο συνάγεται κατὰ μικρὸν εἰς τὸ ἀερίόμετρον. Ὡστε τῆς πρώτης ὕλης ἐπανερχομένης εἰς τὸ μηδέν, ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἱατρὸς διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀπολαμβάνει τὸ ἀέριον ἐλάχιστα δαπανῶν καὶ δυνάμενος νὰ το πωλεῖ εὐθηνότατα, κερδαίνων πολλά. Καὶ δὴ πωλεῖ τὸ ἀέριόν του εἰς τὴν Καλκούταν 50 τ. 0 [ο εὐθηνότερον τοῦ κοινοῦ ἀερίου καὶ ἐξάκις λαμπρότερον.

Ἐνταῦθα δ' ὑπάρχει σπουδαῖον τι ζήτημα φιλοσοφικόν, τό δε: Πόσοι ἄνθρωποι, οἵτινες ζῶντες ἦσαν «ἄχθη ἀρούρης», ἀνωφελεῖς, μάλιστα δὲ καὶ ἐπιβλαβεῖς, ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσι μετὰ θάνατον εἰς ὄφελος τῆς κοινωνίας, φωτίζοντες τοὺς συμπολίτας των!

Ἡ Ἰαμαϊκὴ εἶναι, ὡς γνωστόν, ἡ μεγίστη τῶν ἀγγλικῶν Ἀντιλλῶν νήσων, ἔχουσα τετρακοσίας περίπου χιλιάδας κατοίκων, ὧν εἰκοσакισχίλιοι εἶναι λευκοί, οἱ δ' ἄλλοι μαῦροι καὶ μιγάδες ἀπελεύθεροι ἢ ἐκ τοιούτων καταγόμενοι. Ὡς δ' αἱ πλείσται τῶν ἀγγλικῶν ἀποικιῶν ἔχει καὶ ἡ Ἰαμαϊκὴ τὸ σύνταγμα τῆς καὶ τὸ Κοινοβούλιον. Κατὰ τινὰ δὲ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Κήρυκα τῆς Νέας Ὑόρκης τὸ Κοινοβούλιον τοῦτο ἐργάζεται νῦν εἰς τὴν ἀναθεώρησιν ἢ μάλλον τὴν σύνταξιν νέου ποινικοῦ κώδικος. Οἱ ἰαμαϊκοὶ νομοθέται δοξάζουσι, φαίνεται, ὅτι τὸ εἰς τὴν ὑπόληψιν τινος ἐπιγινόμενον τραῦμα δὲν δύναται νὰ θεραπευθῇ κατ' ἄλλον τρόπον, εἰμὴ διὰ τραυμάτων γινομένων ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος τοῦ ἀδικήσαντος. Λέγομεν δὲ τοῦτο, διότι μία τῶν διατάξεων τοῦ νέου κώδικος ἀποφαίνεται ὅτι «ὁ διὰ τοῦ τύπου προσβάλλων τινὰ, μαστιγούται δημοσίᾳ.»

Οἱ Ἀραβες σέβονται τοὺς φρενοβλαβεῖς θεωροῦντες αὐτοὺς ἱερούς. Περιοδεύων ποτὲ ἐν Ἀραβίᾳ, Εὐρωπαῖός τις γεωλόγος, προσεβλήθη ὑπὸ ληστῶν τοὺς ὁποίους εἰλκυσε ὁ βαρὺς σάκκος, ὃν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ· οἱ λησταὶ μὴ εὐρόντες ἐντὸς τοῦ σάκκου εἰμὴ παντοῖα δαίγματα λίθων, ἔλαβον τὴν χεῖρα τοῦ ξένου, τὴν ἔφερον ἐπὶ τοῦ μετώπου των μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἔφυγον δρομαίως κρᾶζοντες· «Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι φρενοβλαβής.»

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πολλάκις συμβαίνει νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἐκβάλωμεν τὸ ὑάλινον πῶμα φιάλης, διότι εἰσαχθὲν ὑγρὸν ἔτι κατέβη εἰς τὸν λαιμόν αὐτῆς καὶ συνεσφίγθη οὕτως, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ το ἐξαγάγωμεν διὰ τῆς βίας χωρὶς καὶ νὰ κινδυνεύσωμεν νὰ θραύσωμεν τὴν φιάλην. Τὸν κίνδυνον τοῦτο ἀποφεύγομεν ἐὰν πλῆξωμεν ἐλαφρὰ καὶ ἐπανειλημμένως τὸ πῶμα μετ' οὐ πολὺ ἐξάγεται τοῦτο εὐκολώτατα.